БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 132 (9886) | 1962 оной июниин 6, среда | Сэн 2 мүнгэн

1962 оной июниин 2-то болоһон совет болон Кубын залуушуулай хани барисаанай митинг дээрэ Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгэ

...ндэтэ нүхэдүүд!
...бын, манай залуу нүхэд! ...ветскэ Союзай Коммунис... ...кэ партиин Центральна ...итедэй, Советскэ прави...ствын үмэнэһөө таанарые ...шалхыемни зүбшөөгыт. **...рьемэ, үни удаан альга та...га).**

...хэр Фидель Кастро ехэ ... бодомжолго хэлэһэн юм. ...йда Кубын залуушуулай ... хүдэлөөд, мэргэжэл ...ын тула, илангаяа манай ...шуулай дунда, манай ...ай дунда байгаад ошо... тула Кубын мянган за...уулые Советскэ Союз ...эхэ, тиихэдэ совет за...уулые Кубада ерүүлхэ ...тэй гэжэ тэрэ түрүүшээр ...эн байгаа. Кубада ошо... Кубын аха дүүнэртэйгээ ... мэргэжэлээ андалдаха, ...н арадай дунда хүдэлхэ ... манай залуу хүнүүдтэ ...лэ туһатай юм. Өөрын... ...рхэ сүлөөгэй түлөө, бэеэ ...ай байдалай түлөө, Ку... ...оромжологшо Батистын ... Американ империалист... ...ай бусад туһамаршадта ...үү тэмсэлээр суурхаһан ... арадай революционно ... зоригыень хаража, үзэ... ...рэхэдэ ашатай туһатай ... **(Нэрьемэ, үни удаан ... ташалга).**

...шье мэдэгдэнгүйгөөр ...шэбэ гэжэ хэлэлтэй. Таа... ... ямараар хүдэлһэн, ...һан, ханилһан тухай ...гүйб. Юуб гэхэдэ, би ... тухайтнай мэдээсэл аба... ...байгааб. Харин таанар ...өө хүдэлжэ, манай за...уултай өөһэдөө нүхэсэжэ ...ат.

...етскэ Союзда таанадай ...датнай бидэнэр ехэ ха... байнабди, мүн таанар ... тиимэ байнат гэжэ би ...б. Мүнөө бидэнэр таа... баяр баясхалантайгаар ...жэ байнабди. Таанар ... һайндэрлэхээ бусаха ...шэт, таанадые ехэ, шан...ал болон тэмсэл хүлеэ... Мүнөө Кубада боложо ... ушар хэрэгүүдые гүн...ер ойлгожо, хатуу зо... байхые таанадһаа ре... эринэ.

...адтай зэбсэгтэ тэмсэл ...эшэ хүшэр хүндэ хэрэг. ...ээ энэ хүшэр хүн... зэбсэгтэ тэмсэлые үргэн ...юн һайнаар ойлгодог ...уб гэхэдэ, баррикадын ... байһан дайсаниие ухаа...шье бэшэ һаа, сэдьхэ... мэдэжэ болохо байна. ...амайе буудажа байна, ...ши илаха гээ һаа, ами...эхэ гээ һаа, тэрээниие ... ёһотойш.

...да дайсадай бута со...оной һүүлээр лэ арадта, ...уулда орёо эрхэ бай...хеолдодог юм. Дайсад ...хигдоошье һаа, тэдэнэр ...оной дунда үлдэдэг ... Тиигэжэ зэбсэгтэ тэм...орондо нюуса тэмсэл ... Энэ хадаа бүри орёо ... гээшэ. Тиимэһээ тэрэ ...ушар ёһые улам гүнзэ... ойлгохые, революцион...дүй дүршэлтэй байхые, ...жа байһан дайсаниие ... шадаха эрилтэ таби...таа буутай дайсан та...а байна бэшэ, харин ... шэнги хүдэлмэришэ ...үмдөөд тэрэ байжа ... Мүнөө тэрэ дайсан ...буулга хэнэ. Фидель ... эсэргүү, революцида ... ябуулга хэхые тэрэ ...алнагүй. Тэрэ танай ...үр могой шэнги шур... Кубын революционер... Кубын арадай нэгэдэ...руулжа, далайн саа...адта харгы гаргажа ...эдэнэ. Харин тэдэнэ...эниие хүлеэжэ бай...

... олон хүнүүдтэ энэ ...тайлбарилагдаха бо... ...ба дайсанаа дараа, ... Куба өөрынгөө бэр...үдтэй юм. Револю...эн мэргэн ухаан бодол, хүсэ шадал юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа бэрхэшээлнүүдые амжалтатайгаар дабажа байна. Манай революциин илаһанай һүүлээр совет ороной арад Ленинэй ударидалга доро контрреволюциин хүсэнүүдтэй тэмсэхэ баатай болоо һэн. Бидэндэ эсэргүүгээр тэмсэһэн 14 гүрэнэй булимтарагшад болон сагаан гвардеецүүдые бута сохиһоной һүүлээр, граждан дайнай үеынхиһээ бага бэшэ бэрхэшээл тохёолдоо бэлэй. Фабрика, заводууд, руднигуудые бодхоохо хэрэгтэй байгаа, шулуун нүүрһэ малтан абаха, үйлэдбэреэ хүгжөөхэ хэрэгтэй байгаа. Юуб гэхэдэ, хэрэглэмжэ ехэ боложо байгаа, тэрэниие хангаха шухала һэн. Теэд тэрэниие имагтал үйлэдбэриин хүгжэн дэбжэлтын үндэһэ һуури дээрэ, арадай аша туһада, шэнэ баялигуудые ажалаараа байгуулжа хангаха хэрэгтэй байгаа.

Энэ хадаа орёо зорилго бэлэй. Би өөрынгөө эдир залуу наһа, революциин түрүүшын жэлнүүдые, граждан дайе һананам. Граждан дайнай үедэ улаан сэрэгшэдтэй хөөрэлдөө хэхэ ябадал, граждан дайнһаа бусажа ерээд, революциин урда тээ хүдэлһэн руднигтаа хүдэлхэдөө шэнэ зорилгонуудые ойлгуулхаһаа һураггүй хүнгэн байгаа һэн. Таанар, мүн бусад хүнүүд энээниие ойлгон гараха байнат.

Манай арад хаанта засагта, капитализмда эсэргүү тэмсэл хээ. Юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа үгытэй, мүлжэгдэжэ, дээрмэдэгдэжэ байгаа. Теэд арадай илалтын һүүлээр баялиг дары ехэ болодоггүй. Революциин илаһанай, засаг түрэеэ арадай гартаа абаһанай һүүлээр промышленность байгуулха, хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ хэрэгтэй, революциин үедэ арадай тэмсэһэн, шуһаа адхаһан, олон хүнүүдэй ами наһа үгэһэн хэрэгэйнь аша үрэ абахын тула ехэ хүсэ шадалаа гаргаха хэрэгтэй.

Иимэ эрхэ байдалда ондоо зорилгонууд табигдадаг. Эндэ буудаха хэрэггүй, юуб гэхэдэ, дайсан дарагданхай ха юм, эндэ лопата абаад, хүдэлхэ хэрэгтэй. Хара хүлһэнэй адхараашье һаань, ажаллахал, ажаллахал хэрэгтэй. Теэд хүдэлжэ байхадаа, юумэ багаар абанаш. Юундэб гэхэдэ, баялигнай үшөөл бага, арадай бүхы эрилтэнүүдые түрэн хангажа шадахагүй байна. Тэрэ үедэ зарим нэгэшүүл иигэжэ хэлэжэ эхилдэг: юун боложо байна гээшэб, революци хэхые Фидель Кастро уряалаа һэн, бидэнэр тэрэнэй хойноһоо ябажа, Батистые бута сохёобди, теэд мүнөө болоходо мяхан хүртэнэгүй, рис хүртэнэгүй, һүн хүртэнэгүй,—энэ ямар революци гээшэб? **(Зал соо шэмээтэй болоно).**

Эгээл тиимэ дээрэһээ эндэ гансашье баатаршалга, гартаа буу барижа, дайсанаа угтажа шадаха, дайсанда добтолжо, пулемёдые бэеэрээ хааха шадабари хэрэгтэй бэшэ. Эндэ ушар ёһые гүнзэгыгөөр мэдэрхэ, оршон байдалые гүнзэгыгөөр ойлгохо хэрэгтэй бшуу. Илалта туйлагдаа, амгалан байдал тогтоо, дайн үгы ха юм. Тиимэһээ мяха үгыш, сахар үгэдэг ургамал үгыш. Тиигээд сахар хээд, бүгэдые эдеэлүүлыш гэхэ зэргэтэй байгаа. **(Зал соо шэмээтэй болоно).**

Тиимэл даа, нүхэдүүд, түрүүшээр харахада, энэ бараг лэ юумэн юм. Теэд энээниие туйлахын тула ехэ, хүнгэн бэшэ харгы зам гаталха хэрэгтэй. Заводуудые барижа, машинануудые бии болгохо хэрэгтэй. Соёл культураяа дээшэлүүлжэ, бүхы хүнүүдтэ эрдэм үгэхэ хэрэгтэй. Эдэ бүгэдэ хүсэ шадалаа гаргахые, мүн бага бэшэ саг эринэ.

Үглөөдэр ажабайдалай мүнөөдэрэйхиһөө һайн байхын тула ши мүнөөдэр хүдэлжэ байнаш гэжэ ойлгохо шухала.

Революциин урда тээ би шахтёроор хүдэлөө һэм. Минии эсэгэ мүн лэ руднигта хүдэлһэн юм. Дэлхэйн нэгэдэхи дайнай урда тээ хүдэлмэришэн граждан дайнай үеынхиһээ, тэрэшэлэн сагаан гвардеецүүд болон булимтарагшадые бута сохиһоной һүүлээрхи үеынхиһээ материальна талаараа һайнаар хангагдаһан байгаа юм. Тиимэ, һайнаар. Яахадаа? Юундэб гэхэдэ, хаанта Россин хэршье гээгдэнги байгаашье һаань, тэрэнэй арад зон ажаллажа, хүдэлмэришэд болон таряашад материальна баялигые байгуулжа байгаа. Граждан дайнай үедэ ороной экономико һандаргагдашоо. Бидэнэр эдэ баялигуудые шэнээр байгуулха ёһотой байгаабди. Революциин урда тээ минии хүдэлдэг шахтада шулуу нүүрһэн ехээр абтажа, ороной олон ондоо районуудта эльгээгдэдэг һэн. Улаан армиһаа минии энэ руднигта ерэхэдэ, энэ шахтада электростанцидаашье хүрэхэгүй бага шулуу нүүрһэ абадаг һэн.

Манай орондо иимэ хүндэ байдал ушарһан юм. Энэ хадаа саг зуурын бэрхэшээлнүүд гээшэ гэжэ арад зон нягтаар жагсажа, эмхидхэлтэй боложо, бэрхэшээлнүүдые дабаха ёһотой, промышленность болон хүдөө ажахые хүгжөөхэ, эрдэм гэгээрэл дээшэлүүлхэ ёһотой гэжэ тэрэ сагта мэдэрэн ойлгохо хэрэгтэй байгаа. Эдэ бүгэдын бии болоходо һанаанда ороогүй ехэ баялигуудые сүлөөтэ арад байгуулха гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй болоо һэн. Теэд энээниие хэхын тула арадай урда табигдаад байһан зорилгонуудые гүнзэгыгөөр ойлгохо эрилтэ хэгдэнэ, хатуу зориг хэрэгтэй.

Мүн таанар Кубада ерэхэдээ зарим тэды бэрхэшээлнүүдтэй ушарха байхат. Тэдэ бэрхэшээлнүүд манай революциин түрүүшын жэлнүүдэйхидэ адли бэшэшье һаа, бэрхэшээл ушархал байха. Өөрынгөө партиин хүтэлбэри доро, гайхамшагта кубинец—тэрэ хүнөөр гансашье Куба бэшэ, мүн бүхы революционно дэлхэй омогорходог—Фидель Кастрогой, хатуу зоригтой Фидель Кастрогой хүтэлбэри доро бүри ехэ жагсаалтай байхын тула таанад, сэрэгшэдһээ, политическэ, үзэл бодолой талаар хатуу шанга байха эрилтэ хэгдэнэ. **(Нэрьемэ, үни удаан альга ташалга. Фидель Кастрогой хүндэлэлдэ амаршалгын абянууд гарана).**

Харана гүт, юрөөлэй һайхан үгэнүүдэй орондо, энээндэ таанар бэлдэһэн байжа болоот, би таанарта шэрүүн үгэнүүдые хэлэнэб. Юуб гэхэдэ, таанар мүнөө ажалда, тэмсэлдэ, үшөө дахин ажалда, тэмсэлдэ бэеэ бэлдэхэ ёһотойт! **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Куба—сүлөөтэ орон. Тэрэ хадаа өөрынгөө бэеэ даанхай байдал оложо, Американ империализмын хүлһэншэдые үлдэн намнаа. Тиигэбэшье таанар эгээн хүсэтэй империалис гүрэнэй хажууда оршонот. Фидель Кастрогой хүтэлбэри доро куба арадай үргэһэн сүлөөтэ Кубын газар дээгүүр кубын тугай илалта түгэсөөр мандажа байхада, империализм миин һуужа шадахагүй. **(Нэрьемэ, үни удаан альга ташалга).**

Таанарта манай тэрэ сагай байдалайхиһаа зарим тэды хүнгэн байна. Юуб гэхэдэ, бидэнэр тиихэдэ түрүүшынхид байгаабди, мүн манай орон олон жэлэй туршада социализмын ганса орон байһан юм. Мүнөө таанад Советскэ Союз ерэжэ, жэлэй туршада ажаллажа, хэлсэдэгэй ёһоор, коммунис байгуулалтын эршэ хүсэ үзэхэ аргатай байбат. Энээнһээ гадна, бидэнэр Кубада зарим юумээр—буу зэбсэг болон бусад юумээр туһалнабди. Мүн саашадаашье туһалхабди гэжэ бидэнэр үгэеэ үгэнэбди. **(Нэрьемэ, үни удаан альга ташалга).**

Теэд туһаламжа, буугааршье һаань, үгтэһэн туһаламжа, өөрынгөө ороной эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдалые хамгаалхын тула энэ буу зэбсэг гартаа бүхөөр баридаг хүнүүдтэ аша туһатай байха. Харин энэнь арадай жагсаалһаа дулдыдана, жагсаалынь тэрэнэй болбосоролһоо дулдыдана.

Тиимэ дээрэһээ залуу нүхэд, таанар, өөрынгөө революционно партиин, өөрынгөө арадай, өөрынгөө правительствын үнэн сэхэ солдадууд байгыт, революциин хэрэгтэ, арадай хэрэгтэ эгээл үнэн сэхэ хүн болохо Фидель Кастрогой хүтэлбэри доро урагшаа дабшахыетнай, тэрээнэй үгэ дуулажа байхыетнай, тэрээнэй уряалда дайшалхы хэрэгээр хододоо харюусажа байхыетнай, партиин хүтэлбэри доро, правительствын хүтэлбэри доро бэрхэшээлнүүдые дабахын тула бата жагсаалтайгаар урагшаа дабшажа байхыетнай би таанарые уряалнаб. **(Нэрьемэ, үни удаан альга ташалга).**

Нүхэдүүд, социализм байгуулга, коммунизм байгуулга ушар ёһо гүнзэгыгөөр мэдэхые, ухаан бодолтой байхые, ехэ ажал хэхые эринэ. Бидэнэрэй, совет хүнүүдэй, социализм байгуулжа эхилһээр 44 жэл үнгэрөө. Мүнөө бидэнэр коммунизм байгуулжа байнабди. Бидэнэр ехэ юумэ хээбди, ехэ юумэ туйлаабди. Бидэнэр эгээн түрүүлжэ, замбуулин дэлхэй руу хэмэл одонуудые табяабди. Манай космонавтнууд эгээл түрүүлжэ, замбуулин дэлхэй соогуур аяншалаа. Юрий Гагарин, Герман Титов тээшэ бултадаа хаража байһыетнай би харанаб. Бидэнэр манай баатар космонавтнуудые амаршалнабди! **(Нэрьемэ, үни удаан альга ташалга. Энэ дэ байгшад хүл дээрэх бодожо, Юрий Гагарин, Герман Титовые амаршална).**

Бидэнэр эгээн томо индустри байгуулаабди, тэрэнэй саашадань хүгжөөжэ байнабди. Бидэнэр хүдөө ажахыгаа хүгжөөн дэбжээгээбди. Техническэ талаарнь зэбсэгжүүлээбди, модон анзаһа үгы хээбди. Таанар манайда хүдэлжэ, тракторнууд, комбайнууд болон бусад орёо техникэ туршажа үзөөт.

1953 онһоо 1961 он болотор манай ороной хүдөө ажахын бүхы продукци 1,6 дахин ехэ болоо. Орооһо абалга энэ үе соо 5 миллиард 36 миллион пүүдһээ 8 миллиард 422 миллион пүүд хүрэтэр ехэ болоо. Тиигэжэ манай орон эдеэ хоолой орооһо таряагаар өөрынгөө эрилтэ бүрин хангадаг болонхой. Энэ үеын туршада мяха абалга 5 миллион 800 мянган тонноһоо 8 миллион 800 мянган тонно хүрэтэр, һүн—36 миллион 500 мянган тонноһоо 62 миллион 500 мянган тонно хүрэтэр, сахар—3 миллион 434 мянган тонноһоо 6 миллион 85 мянган тонно хүрэтэр ехэ болоо. Энэ үеын туршада гэхэ гү, али 1953 онһоо хойшо мяха болон мяханай зүйлнүүдые гүрэнэй худалдаа наймаанай эмхинүүдээр дамжуулан худалдалга 1 миллион 757 мянган тонноһоо 4 миллион 33 мянган тонно хүрэтэр, һү болон һүнэй зүйлнүүд—1 миллион 980 мянган тонноһоо 9 миллион 393 мянган тонно хүрэтэр, малай тоһо—330 мянгаһаа 632 мянган тонно хүрэтэр, сахар—2 миллион 410 мянган тонноһоо 4 миллион 550 мянган тонно хүрэтэр ургаа.

Энэ тон ехэ туйлалта гээшэ, нүхэдүүд. Тиигэбэшье, иимэ туйлалта туйлагдаад байгаашье һаань, бидэнэр бэрхэшээл, бага бэшэ бэрхэшээл үзэнэбди. Юуб гэхэдэ, үйлэдбэреэ ехэ болгохынгоо хажуугаар бидэнэр пенси ехэ болгообди, бага салин абадаг хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай салин дээшэлүүлээбди, мүн бусад хэмжээнүүдые абаабди. Эдэ бүгэдын ашаар һүүлэй жэлнүүдэй туршада хүн зоной мүнгэн олзо доход горьтойхоноор ехэ болоо. Тиин бидэнэр иимэ бэрхэшээлтэй ушараабди. Энэ бэрхэшээлэй шалтагаан гэбэл, арад зон манай промышленностиин, хүдөө ажахын гаргадаг эд бараанһаа ехэ мүнгэтэй болошоо. Материальна баялигые правительство, харин арад

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

«Эхэ ороноймнай үргэн уужам тала дайдаар». В. Михалевай энэ фото-зураг уран һайханай гурбадахи бүхэсоюзна фото-выставкын нэгэдэхи зэргын дипломдо хүртөө.
ТАСС-ай фотохронико.

ПАРТИ, ПРАВИТЕЛЬСТВЫН УРЯАДА БОДОТО АЖАЛААРАА ХАРЮУСАНА

☆ ☆

Бүхы хүсэ шадалаа зорюулхабди

Колхознигуудай эршэмтэй, оролдосотойгоор ажаллаһанай ашаар манай колхоз хүдөө ажахын продуктнуудые абалга, гүрэндэ худалдалгаяа жэл бүри дээшэлүүлнэ. Мүнөө жэлдэ орооһо таряа, мяха, һү, нооһо, үндэгэ нёдондонойхиһоо нилээд ехээр гүрэндөө худалдахабди. Жэшээлхэдэ, хэрбээ үнгэрөөшэ жэл гүрэндөө 2500 гаран центнер мяха худалдаа һаа, мүнөө 3100 центнер худалдаха юм.

Хүдөө ажахын, илангаяа мал ажалай, продуктнуудые бүри ехээр абаха арга боломжонууд манай колхоздо бии. Теэд тэрээнээ гүйсэд хэрэглэжэ шаданагүйбди. Юун дуталданаб гэхэдэ, хүдэлхэ хүнүүд үсөөдэнэ, машина, техникэ үсөөншэг байна, илангаяа мал ажал дээрэхи хүндэ хүдэлмэри удаанаар оньһожоруулагдана. Эдэ бүгэдые түргэнөөр шиидхэхын тула мүнгэ зөөри ехээр гаргагдаха болоно.

Имагтал тиимэһээ мяха худалдан абадаг, худалдадаг гүрэнэй сэн дээшэлүүлхэ тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол болон КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалгые манай колхозой бүхы гэшүүд үнэн зүрхэнһөө һайшаана. Нютагтаа хүндэтэй болоһон колхозник Арсалан Булсуевич Дамбаев колхозой правлениин, парткомой хамтын үргэн заседани дээрэ иигэжэ мэдүүлбэ:

— Манай агуухэ коммунис партиин Центральна Комитедэй, түрэл Советскэ правительствын зүгһөө ажалша зоной баян дэлгэр байдалтай байхын тулада эсэшэ сусашагүй оролдожо байдагынь мэдээжэ. КПСС-эй ЦК-гай 1953 оной сентябриин Пленумһээ хойшо хүдөө ажахын гаргадаг продукци 1,6 дахин дээшэлээ. Гэбэшье эдеэ хоолой зарим зүйлнүүдээр, илангаяа мал ажалай продуктнуудаар, арад зоной улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые хүдөө ажахымнай үшөөл гүйсэд хангажа шаданагүй. Тиимэһээ парти, правительствамнай мяха, тоһо худалдан абадаг үнэ сэн дээшэлүүлхэ гэһэн шиидхэбэри гаргаа. Тиин колхозуудта хүдөө ажахын продуктнуудые абалга түргэнөөр дээшэлүүлхэ арга боломжо олгобо. Энэнэйнь түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлхэл байхабди.

Мүнөө колхозоймнай фермэ, гүүртэ, бригада, отарануудаар КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалгаар уншалга, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэжэ байна. Колхознигууд газар гаряалангай, мал ажалай продуктнуудые урда жэлэйхиһээ элбэг ехээр бэлдэжэ, гүрэндөө худалдаха шэнэ уялгануудые абанад.

Д. Дашиев,
Захааминай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

Шухала шиидхэбэри

ТАШКЕНТ, июниин 2. (ТАСС). Совет арадта хандаһан КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалгые Ташкентын ба Андижанай промышленна предприятинуудта, Бухарска, Хорезмскэ оазисуудай холын бэлшээринүүдтэ, Самаркандска болон Ферганска областьнуудай ажахынуудта хамтаараа уншана. Агитаторнууд хөөрэлдөө үнгэргэнэ, энэ шухала документын удха шанар тайлбарилна.

— Хүдөө ажахын шухала һалбаринуудай нэгэн болохо мал ажалай гээгдэлые богонихон болзор соо усадхахаар абтаһан шухала хэмжээнүүдые ойлгожо байнабди,— гэжэ Володарскын нэрэмжэтэ Андижанай оёдолой фабрикын хүдэлмэришэн Е. И. Петрова мэдүүлбэ. Манай ургалтын бэрхэшээлнүүдые хамтаараа дабаябди, энэ хадаа коммунизмын элбэг элдин тээшэ манай дабшалтые улам түргэдхэхэ байна.

Ташкентын областиин Орджоникидзевскэ районой «Кзыл узбекистан» колхозой малай фермые даагша Сарви Рустамов нютагайхидайнгаа һанал бодолые харуулан иигэжэ хэлэбэ:

— Худалдан абаха сэн дээшэлүүлхэдэ хүдэлмэриие оньһожоруулха хэрэгтэ, малай байра барилгада, тэжээл бэлэдхэлгэдэ мүнгэ зөөри һомолхо арга олгохо байна. Мяха һү болон бэшэ эдеэ хоолой зүйл ехээр абахын тулада бидэндэ бүхы арга боломжо байгуулагданхай гээшэ. Хүсэ шадалаа хайралангүй хүдэлхэбди.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ҮЙЛЭДБЭРИИЕ ХҮГЖӨӨХЭ ШУХАЛА АСУУДАЛНУУД

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие үзэгдөөгүй ехээр хүгжөөхэ, тиигэжэ совет хүнүүдтэ эдеэ хоолой зүйл элбэг дэлбэг болгохо гэһэн шухалын шухала зорилго совет арад шиидхэжэ байна. Энэ зорилго бэлэхэнээр дүүргэгдэхэгүй байһаниинь мэдээтэй. Бэрхэшээлнүүд тохёолдохо байна. Мал ажалые саашадань хүгжөөхын тулада абтаха шухала хэмжээнүүд тухайда парти, правительство сэхэ руунь арад зондоо хэлэжэ үгөө. Тооложо, хаража үзэһыень бидэнэр ойлгожо байнабди, мяха, мяханай зүйлнүүдэй, тоһоной худалдан абаха, рознично сэнгые дээшэлүүлхэ гээшэнь тон зүб.

Нэгэ хэды сагай үнгэрөөд байхада мал ажалһаа абтадаг эдеэ хоолой зүйл ехэ болохо, тиихэдэнь сэнгыень хямдаруулха гэжэ совет хүнүүд мэдэнэ. Коммунис байгуулалтын хараа түсэбые бодотоор бэелүүлхын тулада бүхы хүсэ шадабаряа зорюулхабди.

К. Мусамбеков,
Целиноградай насоско заводой тумэршэ дархан, Казаагай ССР-эй Верховно Соведэй депутат.

Ажаһуудалые улам һайжаруулхын тула

МОСКВА, июниин 2. (ТАСС). С. М. Кировэй нэрэмжэтэ нэгэдэхи часай заводой хүдэлмэришэд совет арадта хандаһан КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалгатай танилсажа байна.

—Городой арад зониие мяханай зүйлөөр хангаха хэрэгтэ саг зуурын бэрхэшээлэй тохёолдоһые дабахын тула абтажа байһан хэмжээнүүд малажалые хүгжөөхэдэнь ехэ түлхисэ болохо,—гээд коммунис ажалай ударник И. Я. Фролов мэдүүлбэ. Саг зуурал мяха, тоһоной сэн дээшэлээ гэжэ бидэнэр ойлгонобди.

— Ондоо аргын байгаа гээшэ һаа, парти, правительство эдэ зүйлнүүдэй сэн дээшэлүүлхэгүй һэн,— гэжэ хабсаралгын цехын профсоюзай организациин түрүүлэгшэ А. М. Орлова хэлэбэ. Ороноо хамгаалха, гэр байра бариха, промышленность хүгжөөхэ хэрэгһээ мүнгэ зөөри абаха аргагүй ха юм. Парти, правительствын арад зондоо үнэн сэхээ хэлэһэниинь һайшаалтай байна. Бидэнэр хараалагдаһан хэмжээнүүдые дэмжэнэбди.

Республикын колхоз, совхозуудай гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ худалдаха хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ тухай

1962 оной июниин 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Аймагууд болон управленинүүд	Мяхан	һүн	Үндэгэн
Загарайн	66	49	73
Мухар-Шэбэрэй	57	56	71
Сэлэнгын	65	59	70
Тарбагатайн	64	62	94
Советскэ	68	66	58
Улан-Удын управлени (бүхыдөө)	62	58	75
Баргажанай	32	43	62
Кабанскын	78	55	70
Ахын	—	46	—
Прибайкалиин	69	49	55
Хойто-Байгалай	—	85	—
Түнхэнэй	59	71	63

Аймагууд болон управленинүүд	Мяхан	һүн	Үндэгэн
Кабанскын управлени (бүхыдөө)	55	55	64
Бэшүүрэй	63	57	61
Зэдын	54	59	65
Захааминай	86	49	87
Хяагтын	60	45	56
Хяагтын управлени (бүхыдөө)	63	53	62
Баунтын	108	70	—
Яруунын	75	50	54
Хориин	58	56	75
Хориин управлени (бүхыдөө)	67	54	67

1962 оной июниин 2-то болоhон совет болон кубын залуушуулай хани барисаанай митинг дээрэ

Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэhэн үгэ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

өөрөө байгуулдаг юм. Правительство гансал хүтэлбэрилдэг, ударидадаг юм. Харин арад—бүхы юумые байгуулагша мүн.

Бидэндэ, социалистическэ орондо, Советскэ Союзда, Советскэ правительствада, манай партиин Центральна Комитедтэ үсэгэлдэр тунхаглагдаhан шиидхэбэри абаха ушар тохёолдоо. Энэ шиидхэбэриие колхознигууд hайнаар хүлеэн абана. Тэдэнэр мүнөө өөhэдынгөө малые бүри үнэтэйгөөр худалдажа шадаха болоо. Иимэ нэмэлтэдэ хододоо альгаа ташадаг юм, эндэ тиимэ ехэ ухаан, мэдэрэл хэрэггүй.

Городой хүнүүд энээндэ ондоогоор хандана. Тэдэнэр мяха, мяханай зүйлнүүдые бүри үндэр сэнтэйгээр худалдажа абаха болоно. Сэн дээшэлүүлхэ тухай шиидхэбэриин шухала байhые арад ойлгоно. Гэбэшье, энэ шиидхэбэри арадта аягай гэжэ би хэлэхэгүй байнаб, энэ шиидхэбэри Центральна Комитедтэ, Правительствада бүринье аягүй гэжэ арад ойлгоно. Намда, Центральна Комитедэй секретарьта, Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэдэ, бүхы хүнүүдтэ бүхы юумэеэ тараажа үгэнэбди, хэнhээнье юунье эринэгүйбди гэhэн шиидхэбэри доро гараа табижа үгөө hаам, юун гэhэн хүнгэн байгааб даа. **(Зал соо шэмээтэй болоно. Альга ташалга).**

Энээниие хэжэ болохо байгаа. Тиигээд би иигэжэ хэлэжэ ябаха байгааб: харыт даа, бүхы хүнүүд амаршална, бүгэдөөрэн хангагдаиги байна, юуб гэхэдэ, бидэнэр бүхы хүнүүдтэ үгэнэбди. Харин тиихэдэ нэгэндэнь үгөөд, нүгөөдэдэнь энэ хадаа саг зуурын бэрхэшээл гээшэ, тиин энэ бэрхэшээлые дабаха ёhотойн гэжэ ши ойлго гэhэн шиидхэбэри доро гараа табиха гээшэ ондоо ха юм даа. Энэ бэрхэшээлые дабажа байхадаа, заримдаа тэрэ иигэжэ хэлэдэг: эдэ бэрхэшээлнүүдэй үгы hаань, hайн лэ байгаа даа. **(Зал соо шэмээтэй болоно, альга ташалга).** Бэрхэшээлэй үгы hаань, hайн гэжэ бишье мэдэнэб.

Нүхэдүүд, би, мүн бусад нүхэдүүд энэ асуудалые шиидхэхэдээ, бэрхэшээлнүүдтэй ушархадаа Ленин хайшан гэдэг байгааб гэжэ hанаандаа оруулаабди. Гражданай дайнай дүүрэhые hананам. Сагаан гвардеецүүд болон булимтарагшадые бута сохёобди. Бидэнэр илаабди. Удаашьегүй энээнэй hүүлээр Ленин, манай партиин ЦК иимэ шиидхэбэри абана: экономическа шэнэ политика, НЭП гээшые бэелүүлхэ. Теэд энэ политикые юун гэжэ ойлгохоб, юун гэhэн удхатай юм? Экономическа шэнэ политика бэелүүлхэ гээшэ орон дотороо капиталис этэгээдүүдтэ зөөлэнөөр хандаха гэhэн удхатай байгаа. Тиигэбэшье орон дотороо социализмын байдал бэхижүүлхэ гэhэн энэ үндэhэ баримталhан юм. Ленин иигэжэ хэлээ hэн: энээниие хэхэ хэрэгтэй, НЭП гээшые абаха шухала. Тэрэ мүн харин капиталистнуудта, манайхиhаа концесси абаха гээ hаань, концессиинье үгэхэ гэhэн юм.

Бидэнэр дайлалдажа, сагаан гвардеецүүдые бута сохёобди. Өөрынгөө доторой дайсадые, мүн харин булимтарагшадые бута сохёобди, илалтын суу тараагаабди. Тиин энэ үедэ концесси үгэхэ, капиталис этэгээдүүдтэ зөөлэнөөр хандаха гэжэ Ленин хэлэнэ. Хүндэ байгаа, нүхэдүүд. Энэ политикын шухала байhаниие ойлгодоггүй, би партиhаа гарахам гээд партийна биледээ гаргадаг партиин гэшүүд байhан юм.

Партиин райкомой секретаряар хүдэлhэнөө hананам. Улаан армиин Улаан тугай ордентой нэгэ сэрэгшэ партийна билетээ тушаагаад, тээрмэ абажа, талха татажа эхилhэн юм. Юундэ? Тэрэ олзо олохо гэhэн байгаа, НЭП бэелүүлээ хадаа коммунистнууд гэдэргээ сухарижа байна, үмсын зөөридэ харгы гаргажа байна гээд, гээгдэхэгүйн тула энээниие хэрэглэхэ гэжэ тэрэ бодоо. **(Зал соо шэмээтэй болоно). Теэд тэрэ хүн үгыршоо hэн. Бэеэ барьягүй байhандаа тэрээндэ өөртэнь эшэхэбтэр байгаа бэлэй. Тэрэ атакада ябаа, революциин дайсадта эсэргүү дайн соогуур тэрэ тэмсээ, теэд харагдажа байhан дайсанай бута сохигдоод байхада шэн зоригоо гаргажа, ушар ёhо гүнзэгыгөөр мэдэржэ, Ленинэй туг доро дайн сэрэг соогуур добтолгодо ябаhан шэнгеэр НЭП-эй жэлнүүдэй туршада Ленинэй хойноhоо ябаха зориг энэ улаан сэрэгшэдэ байгаагүй.

Теэд парти тиимэ хүнүүдые өөрынгөө зэргэhээ гаргаад, өөрынгөө харгыгаар урагшаа дабшана. НЭП-эй ашаар Совет засаг оронойнгоо экономикые үргэжэ, хүдөө ажахыдахи байдал hайжаруулаа. Танай мэдэhээр, саашанхи жэлнүүдэй туршада манай орондо социализм бүрин түгэс илалта туйлаа. Тиигээд мүнөө манай арад коммунизм амжалтатайгаар байгуулжа байна. **(Нэрьемэ, үни удаан альга ташалга).**

Тиин мүнөөшье манайда бэрхэшээлнүүд бии, мяхан дуталдана, тоhон дуталдана. Нүхэдүүд, манай орондо хүн бүхэндэ хүртэсын талаар капиталис дэлхэйн эгээн баян орон болохо США-гайхиhаа ехэ тоhон абтадаг байна. Теэд Америкэдэ магазинуудта тоhон дуран соо бии. Харин манайда тэрэ дуталдана. Яахадаа иимэ байнаб? Капиталис оронуудта магазинууд соо эд бараан элбэг юм. Теэд эдэ эд бараае мүнгэтэйл хүн худалдажа абаха байна. Харин тиимэ хүнүүдын үсөөн лэ. Америкын Холбоото Штадуудта 4—5 миллион хүн оройдоо хүдэлмэригүй байдаг, удэрөө хүсэд хүдэлдэггүй хүнүүд бүринье олон. Тэндэхи олон миллион хүнүүд өөрынгөө оронной баялигые хэрэглэхэ аргагүй юм. Америкэдэ капиталис баялиг элбэгшье hаань, олониитэ ўкалнад хүдэлмэригүйдэжэ, үгыржэ, хооhоржо ядарна.

Манайда ондоо байдал. Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадта салин нэмэжэ үгэхын тула бидэнэр салингые гүрimнуулха гэжэ оролдообди. Ажалшадай зарим хубинь бага салин абадаг байгаа гэжэ бидэнэр өөhэдөө мэдэнэбди. Энэнь зүб. Салин ехэ болгохо хэрэгтэй байгаа. Бидэнэр hайн хүсэл бодолтойгоор энээниие хэжэ эхилээ hэмди. Харин хүдөө ажахын үйлэдбэри хүн зоной эрилтын хойноhоо үрдинэгүй, хараалагдаhан түсэбүүдые дүүргэнэгүй, тиигэжэ хүн зоной гарта мүнгэн ехээр орожо, мяха, тоhоор хангаха хэмжээнhээ ехэ болошоо. Тиимэ дээрэhээ магазинуудта очередь ехэ байдаг болоо.

Иимэ байдалые заhахын тула юу хэхэ хэрэгтэйб? Нэн түрүүн колхоз, совхозуудай мал ажалай продуктнуудые худалдан абаха сэн нэмээхэ гэжэ бидэнэр шиидээбди. Юундэ? Мүнөө олон колхоз, совхозуудта мяха абалга—үнеэ, гахай, хони болон шубуу үсэхэбэрилгэ—түлэгдэдэг сэнhээ ехэ гаргашатай байна. Энээниие саашадань үлөөжэ болохогүй. Хэрбээ, нүхэдүүд, хам оролсожо, мяха ехээр абадаг болыт гэжэ минии хэлээ hаа, хайшань бидэниие ши уряалнабши, үнеэд болон гахайнуудые олоор шахан таргалуулха бүреэ, гүрэндэ ехээр худалдаха бүреэ, колхоз бүри ехээр лэ гарзада орохо гэжэ би мэдэнэ ха юм биб гэжэ тэрэ хүн бодохо байна. Иимэ эрхэ байдалда эдеэ хоол ехээр абтаха гэжэ хүлеэжэ болохо аал? Болохогүй!

Энэ шиидхэбэриие абахамнай хүнгэн бэшэ байгаа hэн гэжэ таанарта сэхыень хэлэнэб. Хайшан гэхэб, ямар арга бэдэрхэб? Арадтаа, партидаа сэхыень хэлэхэ гэжэ бидэнэр шиидээ hэмди. Мүнөө парти, арад энэ шиидхэбэриие зүбөөр ойлгохо гэжэ бидэнэр этигэнэбди. Энэ шиидхэбэри hайн бэшэншье hаа, үглөөдэр манай орон соо материальна баялигуудые арьбадхахын тула эрхим hайн эрхэ байдал байгуулгада шухала хэрэгтэй шиидхэбэринь мүн болоно. **(Нэрьемэ, үни удаан альга ташалга).**

Бидэнэр—Центральна Комитет, Правительство — зүбшөөл эрижэ, хэндэ хандаха болоно бибди? Өөрынгөө арадта, өөрынгөө партида, тэдээндэ зүбынь хэлэхэ, гараhан бэрхэшээлнүүдые дабаха зүб замынь хараалжа үгэхэ. Бидэнэр тиигэжэ хэлээбди, бидэнэр энээн тухай арадтаа хандаhан Хандалга соогоо сэхэ руунь бэшээбди.

Кубагай нүхэдүүд энэ Хандалгые уншаа гү? Совет нүхэдынь тэдээндэ уншажа үгөө гү—би мэдэнэгүйб. Харин эндэ байлсагша манай залуушуул бүгэдөөрэн уншаhан байха ёhотой. Хандалга соогоо бидэнэр ямар эрхэ байдал тохёолдооб гэжэ хэлээбди, мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха хэмжээнүүдые хараалаабди.

Зүгөөр манай дайсад, социалис байгуулалтын дайсад, ондоо шиидхэбэридэ hанаатай байгаа ёhотой. Ондоошье шиидхэбэри байжа магад байгаа. Ямар тиимэ шиидхэбэриб? Промышленностьhоо абажа, оронойнгоо бэеэ хамгаалгада зорюулагдаhан мүнгэн зөөри хорооожо, мал ажалые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ мүнгэ зөөри нэмэжэ hомолхо арга байгаа. Манай дайсад энээниинь hанаашалhан байха. Теэд, нүхэдүүд, иимэ шиидхэбэри манай промышленностиин хүгжэлтые hаатуулжа, оронной бэеэ хамгаалха хүсэ шадалыень hуларуулха байгаа. Тиимэ шиидхэбэреэрээ бидэнэр дайсанай хүлеэжэ байhан эрхэ байдал байгуулха байгаабди. Бидэнэр энээниие хэжэ шадахагүйбди. Мүнөө үеын эрхэ байдалда манай оронной бэеэ хамгаалха хэрэгтэ зорюулагдаhан зөөриие хорооохо ябадалые ямаршье коммунист, ушар ёhо мэдэхэ ямаршье хүдэлмэришэн, ушар ёhо мэдэхэ ямаршье таряашан, ушар ёhо мэдэхэ ямаршье алба хаагша, интеллигент зүбшөөхэгүй. **(Нэрьемэ, үни удаан альга ташалга).**

Манайда хүн бүхэн, бүлэ бүхэн дайн гээшэ юуб гэжэ мэдэхэ. Хэрбээ дэлхэйн хоёрдохи дайн бүлэ бүхэниие дайраhаншье hаа,—бүлэ бүхэнhөө хүн алуулагдаhан гү, али шархатаhан байха,— тэрэ үнгэрhэн дайн гээшэ, нүхэдүүд. Харин мүнөө, хэрбээ бидэнэрэй шадалгүй байгаа hаамнай, империалистнууд олон миллион хүниие хюдаха шэнэ термоядерна дайе hүжэрөөхэ байна. Хэрбээ урдань танк аюултай буу зэбсэг гэжэ тоологдодог байгаа hаа, мүнөө ядерна болон ракетнэ буу зэбсэгэй бии болоод байхада, энэ танк тиимэшье аюултай зэбсэг бэшэ болошхой. Атомна бомбын тэhэрхэдэ танк соо байhан хүн буудажашье үрдихэгүй, тэрэ дары үхэхэ байна.

Тиимэ дээрэhээ, нүхэдүүд, бидэнэр партиин дура хүсэлөөр, арадай дура хүсэлөөр засаг түрэ бэелүүлхээр табигдаhан Центральна Комитет, Правительство ямар сагта ажаhуунабибди гэжэ мэдэнэ, социализмын оронуудые газар дэлхэй дээрэhээ үгы хэхэ арга боломжые манай дайсадай, коммунизмын дайсадай хүлеэжэ байhыень мэдэнэбди. Тиин бидэнэр тэдээндэ иигэжэ хэлэнэбди: үгы, господаанар империалистнар, таанарта тиимэ арга боломжо ерэхэгүй. Юундэб гэхэдэ, бидэнэр хүсэтэй болообди, Советскэ Союзай, социализмын бүхы оронуудай экономическа болон бэеэ хамгаалха хүсэн ехэ болоо. Манай хүсэн энээндэ юм. Дай ушаруулхагүйн тула бидэнэр ажаллаха, зөөридөө гамтайгаар хандаха, зүбөөр хубаарилха, ороноо хамгаалха тухай ходоодоо оролдожо байха ёhотойбди. **(Нэрьемэ, үни удаан альга ташалга).**

Нүхэдүүд, хүдөө ажахыда туhаламжа хүргэхэ тухай манай абаhан шиидхэбэри оронноймнай бүхы экономикодо hайн нүлөө үзүүлhэниие жэл—хоёр жэл үнгэрhэнэй хойно таанар харахат. Хүдөө ажахымнай хурдан түргэнөөр хүгжэхэ. Энэ шиидхэбэриhээ гадна, хүдөө ажахыда бүри ехэ туhаламжа үзүүлхэ бусад хэмжээнүүдые абаабди: колхоз, совхозуудта олон тракторнуудые үгэхэ, минеральна утэгжүүлгэ гаргаха олон заводуудые бариха, хүдөө ажахыда машинанууд болон бусад зэр зэбсэгүүдые үгэхэ гэхэ мэтэ. Колхознигуудые болон совхозуудай хүдэлмэришэдые материальна талаар урмашуулха хэмжээнүүд бэелүүлэгдэжэ байна. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые hайнаар ажаллахадань урмашуулха хэрэг бүри hайнаар бэелүүлэгдэхэ. Мүнөө манайда машинанууд бии, материальна зэр зэбсэг бии, эрдэмтэй, бэлэдхэл ехэтэй, дүй дүршэлтэй кадрнууд бии. Бидэнэр хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохобди. Эдэ продуктнуудаар хүн зонойнгоо эрилтэнүүдые хүсэд дүүрэн хангахые туйлахабди. **(Нэрьемэ, үни удаан альга ташалга).**

Энэ зорилгоёо амжалтатайгаар шиидхэхын тула хүдөө ажахын үйлэдбэриие ударидаха хэрэгые шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэй. Мүнөө бидэнэр энэ хубилалтые бэелүүлжэ байнабди.

Энэ зал соо гансашье манай Кубын залуу нүхэд сугларaa бэшэ, мүн тэдэниие хүндэлжэ байhан залуу москвичууд байлсана. Зал соо зургаа мянган hуури ха юм, таанар, кубагайхид, мянгат. Тиимэhээ эндэ байhан таба мянган нүхэдүүд, москвичууд болоно.

Нүхэд, кубагайхид, бидэнэр таанарта харгы замдаа hайнаар ябахыетнай, ажалдаа амжалта туйлахыетнай хүсэнэбди, хатуу шанга эрэлхэг зоригтой байхыетнай хүсэнэбди. Теэд танай эрэлхэг зориг хадаа боложо байhан ушар хэрэгүүдые танай ойлгосоhоо, арадтаа, революциин хэрэгтэ үнэн сэхэ байхаhаа дулдыдаха байна.

Батистын судьянуудай сүүдлэхэдэнь Фидель Кастрогой хэлэhэн үгые би уншааб. Энэнь шүлэг уншаhан шэнгеэр уншагдана. Дайсадайнгаа гарта байhан хүн ами наhамни бүтэн байха гэжэ бодоогүй, тиибэшье hаа, тэрэ сүүдлүүлэгшэ байгаагүй, харин сүүдлэжэ байгаа. Тэрэ Батистые сүүдлээ, тэрэнэй байгуулалтые сүүдлээ, тэрэ Кубын арадта хизааргүйгөөр этигэжэ байгаа, тэрэнэй илалтада этигэжэ байгаа. **(Нэрьемэ, үни удаан альга ташалга).**

Тэрээндэ хаанаhаа тиимэ этигэл найдабари байгааб гэжэ асуужа болохо. Зүб байhандаа хэлбэришэгүйгөөр этигээд, өөрынгөө арадта үнэн сэхэ байhандаа, тэрэнэй илалтада этигэжэ байhандаа тэрэ тиимэ этигэл найдабаряар нэбтэрhэн байгаа. Энэ этигэл найдабаринь, арадайнгаа урда байhан зорилгонуудые зүбөөр ойлгоhон ушар тиимэ ехэ хүсэ шадал энэ хүндэ үгөө. Тэрэниие саазалха гэжэ империалистнуудай хүлhэншэдэй оролдожо байhан сагташье тэрэ хүн дайсадтайгаа тэмсэхэ хүсэ шадалтай байгаа.

Ингэжэ айгаагүй, арадай хэрэгэй түлөө тэмсэлдэ ами наhаяа хайрлангүй тэмсэhэн бусад олон жэшээнүүдые харуулжа болоно. Владимир Ильич Ленинэй аха—Александр, хаан Александр III алаха гэжэ бэлэдхэлдэ хабаадалсаад, хаанай хүлhэншэдтэ баригдажа, саазалуулагдаhыень таанар мэдэнэт. Энэ хадаа Ульяновай бүлэдэ ехэ гашуудал болоhон бэлэй.

Тиихэдэ Владимир Ильич эдир залуу байгаа. Ахынгаа саазалагдаhан тухай дуулаад, хаанай засагта эсэргүү, капиталис мүлжэлгэдэ эсэргүү тэмсэлhээ тэрэ арсаагүй. Арадай хэрэгэй түлөө ганса нэгээрээ тэмсэжэ болохогүй, ондоо харгыгаар ябаха хэрэгтэй гэжэ тэрэ хэлээ hэн. Арадай хэрэгэй түлөө тэмсэлдээ олониитэдэ түшэглэхэ, арадые тэмсэлдэ бодхоохо хэрэгтэй, ганса нэгээрээ ябуулга хэжэ болохогүй. Арадай эгээн революционно хубинь болодог хүдэлмэришэн ангие тэмсэлдэ бодхоохо, хүдэлмэришэн ангиин, арадай манлай болохо олониитэ, революционно парти байгуулха хэрэгтэй. Парти хадаа хүдэлмэришэн ангие, бүхы арадые эмхидхэжэ, тэмсэлдэ хүтэлхэ, зүб харгы зам заажа үгэхэ ёhотой байгаа. Хаанта засагтай, капитализмтай тэмсэхэдээ ганса нэгээрээ тэмсэл хэхэ хэрэггүй, ямаршье баатар хүн байгаашье hаа, гансаараа илалта туйлахагүй гэжэ Владимир Ильич хэлэдэг hэн. Хэрбээ олониитын парти — арадай манлай, түрүү хубинь болохо олониитын парти байгуулаа hаа, энэ партиин арадые бодхоожо тэмсэлдэ ударидаа hаань, хүдэлмэришэн анги, арад заатагүй илаха. Тиигэжэ бидэнэр илаабди нүхэдүүд!

Ленинэй агуухэ хүсэл зориг, марксистска революционно hургаалые тэрэнэй ойлгодог байhаниинь энэл даа. Энэ hургаал хүдэлмэришэн ангида, арадта илалта туйлаха, мүлжэдэг ангинуудай эзэрхэн зонхилолгые унагааха, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые хамтын болгоохо, арадай засаг түрэ тогтоохо эгээл зүб замые заажа үгэдэг юм.

Эрэлхэг зоригой, коммунизмын агуухэ хэрэгэй зүб байhанда батаар этигэжэ байhанай үшөө нэгэ hайн hайхан жэшээ харуулхыемни зүбшөөгыт. Энэ жэшээ Георгий Димитров харуулаал. hаяхан би Лейпцигтэ болоhон сүүд тухай ном уншааб. Болгар арадай агуухэ хүбүүн Георгий Михайлович Димитровой баатар тэмсэлэй ушар хэрэгүүдтэй танилсахын тула энэ ном уншааб. Лейпцигтэхи сүүд дээрэ тэрэ клеткэ соо эреэн гүрөөhэдтэй суг байhан шэнги байhан юм. Тэндэ Георгий Димитровой хэлэhэн үгэнүүдыень сэдьхэлээ хүдэлгэнгүйгөөр уншажа болохогүй. Лейпцигтэ тэрэниие бэшэ, харин тэрэ өөрөө Герингые сүүдлэhэн, Геббельсые сүүдлэhэн. Гитлерые сүүдлэhэн, фашис этэгээдүүдые болон зэрлиг арьяатадые сүүдлэhэн, фашис гуримые сүүдлэhэн шэнгеэр тэрэ үгэ хэлэhэн байна. **(Нэрьемэ, үни удаан альга ташалга).**

Хаанаhаа тэрээндэ тиимэ эрэлхэг зориг байгааб? Этигэл найдабариhаа! Фашис этэгээдүүдэй гарhаа мултархаб гэжэ тэрэ хэр бодожо байгааб даа. Тиибэшье hаа, тэрэ үхэлhөө айнгүйгөөр өөрынгөө дайсадые, хүдэлмэришэн ангиин дайсадые, түрүү хүн түрэлтэнэй дайсадые сүүдлээ, эрэлхэг зоригтойгоор сүүдлээ.

Мүнөө Владимир Ильич Ленинэй, Георгий Михайлович Димитровой болон арадай бусад вождьнорой тэмсэhэн хэрэг, марксистско-ленинскэ hургаалай hалбаран мандахын түлөө олон зуу мянган, оло-миллион тэмсэлшэдэй бэеэ үгэжэ, шуhаа адхаhан хэрэг илаа, социализмын туг Европо болон Азиин олон оронууд дээгүүр далбажа байна. Владимир Ильич Ленин Москвада Улаан Талмай дээрэ Мавзолей соо хэбтэнэ. Мали республикын президент Модибо Кейтын тон зүб хэлэhэнэй ёhоор, арадуудай зол жаргалай түлөө тэмсэхын тула түгэс хүсөөр, эрэлхэг зоригоор зэбсэгжэхын тула дэлхэйн бүхы оронуудhаа хүнүүд тэрээндэ ерэнэ. Георгий Димитров София городто мавзолей соо хэбтэнэ. Тэрээндэ хүнүүд ерэжэл, ерэжэл байдаг. Тэрэнэй ашанар баяр хүргэжэ, арадуудай эрхэ сүлөөгэй, зол жаргалай түлөө, коммунизмын хэрэгэй түлөө эрэлхэг зоригтой тэмсэлшэд гэжэ тэдэниие хэтэ мүнхэдэнь суурхуулжа байха. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Лениндэ эсэргүүгээр, Димитровто эсэргүүгээр тэмсэhэн хүнүүд хаана гээшэб? Димитровые сүүдлэhэн хүнүүд хаана гээшэб? Геббельс хаанаб? Тэрэ бэеэ хорложо үхөө. Геринг хаанаб? Тэрэ мүн лэ бэеэ хорложо үхөө. Гитлер хаанаб? Бэеэ буудажа үхөө. Тиигэжэ hайн юумэ хээ. Юуб гэхэдэ, энээнhээ бидэнэрые сүлөөлөө. **(Зал соо шэмээтэй болоно. Нэрьемэ альга ташалга).**

Гитлер бүхы дэлхэйе эзэмдэхэ гэhэн байгаа. Совет сэрэгшэдэй Берлиндэ дүтэлжэ ерэхэдэнь, тэрээндэ дүтэ байhан хүнүүдэй хэлэhэнэй ёhоор, тэрэ иигэжэ мэдүүлhэн байгаа: намда ондоо арга үгы. Өөрыгөө алахамни, юуб гэхэдэ хэрбээ ородууд барьяа hаа, намайе түмэр клеткэ соо hуулгаад, эгээн шунахай арьяатан гэжэ харуулха. Тиигэжэ зүб бодоо хаш. Харин гансал иимэ тобшолол дан орой хэhэндэнь гэмшэлтэй. **(Зал соо шэмээтэй болоно. Нэрьемэ альга ташалга).**

Нүхэдүүд!

Арадай хэрэгэй түлөө тэмсэлдэ эрэлхэг зоригтой, эбсэшэгүй байха хэрэгтэй. Партитаяа, арадтаяа ходоодоо суг байха хэрэгтэй. Тэрэнэй аша туhа тухай минуташье мартажа болохогүй. Дайсад манай бэрхэшээлнүүдые ходоодоо хэрэглэдэг байгаа, саашадаашье хэрэглэхэ, манай байдалые шангадхаха гэжэ hэдэдэгшье байгаа, hэдэхэшье, тиигээд манай урагшаа дабшалтые hаатуулха арга байгаа hаань, маниие бажуужа алаха гэжэ hэдэдэг байгаа, hэдэхэшье байха. Энээн тухай hанажа ябаха хэрэгтэй. Бидэнэр энээниие ходоодоо hанажа байха зэргэтэйбди, нүхэдүүд!

Бидэнэр эрэлхэг зоригтой байха, марксистско-ленинскэ hургаалда түшэглэхэ ёhотойбди. Энэ hургаал хадаа манай хүсэнэй, арадай хэрэгэй түлөө зориг түгэлдэр тэмсэлшэд болохо революционернүүдэй ухаан бодолой түгэс хүсэнэй гол эшэ үндэhэн ходоодоо байгаа, саашадаашье байха. Энээндэ би таниие уряалнаб. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Революциин туг доро ороод ябахадаа, урагшаа эсэстэнь хүрэтэр дабшаха, бүрин түгэс илалта туйлатараа бүхы бэрхэшээлнүүдые дабан гара[ха] хэрэгтэй. Энээниие би таны[е] кубагайхидта хүсэнэм. **(Үни удаан альга ташалга).**

Манай хани нүхэр, танай вождь Фидель Кастродо элүүр энхэ байхые хүсэhэн хүсэлы[е]мнай дамжуулхые гуйна[б]. **(Үни удаан альга ташалга. Баяр хүргэhэн абяан гарана).** Элүүр энхые хүсээд[ш]е ялайб: тэрэнэй бэе hай[н]. **(Шэмээтэй болоно, альга ташалга).** Гэбэшье элүүр эн[х]... хүндэшье элүүрые хүсэх[э]... муу бэшэ.

Фидель Кастрогой хүтэлбэри доро нягтаар жагсаhан тэмсэлэй алдарта зам гата[жа] hан, илалта туйлаад, мүнө[ө] Кубын экономикые социал[ис]... ёhоор шэнэдхэн хубилгаха түлөө тэмсэл амжалтатайга[ар] ябуулжа байhан революцио[н]но бүхы коллективтэ эг[ээн] hайн хүсэлыемнай дамжуу[л]хые гуйнаб. **(Нэрьемэ, [үни] удаан альга ташалга).**

Кубын бүхы арадта—хүд[эл]мэришэд, таряашад болон ар[а]дай интеллигенцидэ эг[ээн] hайн хүсэл дамжуулхые г[уй]наб. Кубада байhан бүхы [тү]рүү хүсэн революциин туг [до]ро Фидель Кастрое, Кубын [ре]волюционернүүдэй парти[е] тойрон бүри нягтаар жагс[аа]лэ. **(Нэрьемэ, үни удаан аль[га] ташалга).**

Комсомол, залуушуу[л] манай партиин үнэн сэхэ, ... шалхы туhалагшань ходо[о] байhанайнь түлөө баярые... гэжэ, комсомолдо, манай ... луушуулда, тэдэнэй эндэ б... hан түлөөлэгшэдтэ ханда... байнаб. Партида туhаламж[а] дэмжэлгын хэрэгтэй боло[хо] сагта, бэрхэшээлтэй са[гта] комсомол, залуушуул ходо[о]... харюусажа, партитаяа ... таа ябадаг байгаа. Манай ... луушуулаар омогорхо... яажа болохоб! **(Нэрьемэ, ... удаан замхашагүй альга [та]шалга. КПСС-эй хүндэл... абяан гарана).**

Нүхэдүүд! Нью-Йоркдо ... хэр Фидель Кастротой ... рэлдэжэ, иигэжэ хэлэ... hананам: эндэhээ ябахаа... леэжэ ядажа байнаб. ... амилхын аргагүй ... шииг пойтотой байна; Мос[кво]гаа, Эхэ орондоо hе... түргөөр бусаhайб. Тии... тэрэ иигэжэ хэлээ hэн: ... минии бэе эндэ муудана, ... да эндэ хүйтэн байна, К... дулаание хүлеэжэ я... байнаб, эндэhээ ябахаяа ... hал хүлеэжэ яданаб. **(За[л соо] шэмээтэй болоно, альга [та]шалга).**

Байжа hураhан б... лингаа эрхэ байдалhаа ... байха гээшэ хүн бүхэндэ ... юм. Таанарта энэ hайн ... сотой бэзэ. Юуб гэхэдэ, ... нэр таанарые хүйтөөр ... раад, нараар дулаасуу... абаабди. Мүн Кубагай ... уларилда манайшье залу[у]... лай дадахань бэлэн хэр... шэ байгаа ёhотой. Евр[опо]... байhан хүнүүдтэ танай ... hайн сагынь гэхэдэ, но... декабрь, январь hарану... гэлсэдэг. Зун танай тэ... рагдахааршье бэшэ. Юу[б гэ]хэдэ, тропигой халуун ... дог байна.

Совет залуушуул Эхэ ... доошье сагай уларилые ... ха баатай болодог. Парт[и]... гаа уряалаар олон зуу м... совет хүбүүд, басагад ... оронной зүүн районуудые ... лажа эхилээ. Шэнэ ... ашаглалгада, Сибирьтэ ... түмэр харгы болон гидро[элект]ростанцинуудые бари[ха]... ошоо. Жэшээлхэдэ, Б[ратск]... гээшэ юуб гэжэ таанад ... хэ гүт? Үгы, Братск гээш[э]... гэжэ үшөө таанад мэдэх... **(Зал соо шэмээтэй бо[лоно]...** Январь соо, табин гра[дус]... хүйтэн боложо байхада т... рые тэндэ абаашаа ... Братск гээшэ юун гээш[э]... жэ одоол мэдэхэт. **(За[л соо] шэмээтэй болоно, альга [та]шалга).** Теэд манай ... шуул тэндэ хүдэлжэ, ду... лажа байдаг.

Совет хүбүүд, басагад ... бирь ошоходоо айл... ошоно бэшэ, тэдэнэр тайг[а]... ошоно, хара гүрөөhые ... гаргаад, хүнэй хүлөө ... гүй газарта ошоно. **(За[л соо] шэмээтэй болоно. Альга [та]шалга).** Тэндэ таатай ... байдал үгы. Хүнүүд түр... үедэ майхан соогуур ... юм. Байра дулаан гү, ал[и]... тэн гү гэhэн асуудал о... гарадаггүй. **(Зал соо [шэмээ]тэй болоно).** Тойроод ... риин эхи захагүй ой ... нэмжынэ.

(Үргэлжэлэлынь 3-[дахи] нюурта)

Энэ фото-зураг дээрэ: Таллинай далайн порт харуулагдана. Ганын Республикада эльгээгдэхэ бульдозернууд урда таладань байна. Тусхай судна Африкын hая бии болоhон республикануудта элдэб машина, зэмсэгүүдые абаашаха юм. ТАСС-ай фотохронико.

1962 оной июниин 2-то болоһон совет болон убын залуушуулай хани барисаанай митинг дээрэ Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгэ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 2-дохи нюурта)

...эн жэлэй саана шэнэ газаалдүүрилхэ шухала болоо. Тэндэ губи тала байгаа, ...шье байгаагүй газар һэн. ...шан гэхэ бибди гэжэ ...нэр зүбшэн хэлсээ һэмди. ...ээд залуушуулдаа хандажэ шиидээ һэмди. Залуу... партиин уряада эдэбхи, ...лтэйгээр харюусажа, шэ...зар ашаглахаяа ошоо ... Тэдэнэр майхантай ерээ, ...майхан соо ажа һуухада ...шье һайн бэшэ байгаа ...таанар мэдэнэт. Немец-...ашистнуудтай манай ара... дайлалдажа байһан саг... лэ майхан соогуур, за...аа майхангүйшье, зем..., окопууд соогууршье ...саг тудаа һэн. Залуу... шэнэ газар ашаглахаяа ...одоо танкнууд бэшэ, ха... трактор болон комбай...ые абаашаа. Хэдэн зуун ...й үе соо хаашуулай хээ... юумые — шэнэ газарые ...лаад, ажамидаруулха хэ... совет хүнүүд гурба-дур...хэлэй туршада бэелүүлээ. ...иие хэн хээб? Манай ...рта залуушуул! Манай ...рта комсомол! Манай ... **(Нэрьемэ, үни удаан ... ташалга).**

...мэ дээрэһээ, нүхэдүүд, ...дэр тунхаглагдаһан ха...алгатай шиидхэбэри аба..., бидэнэр партидаа эти...ди, комсомолдоо этигэ..., өөрынгөө арадта эти...ди. Энэ хэмжээнэй шу... байһые зүбөөр ойлгохо ... этигэнэбди. Үглөөдэр ... һайн эрхэ байдал ...улхын тула мүнөөдэр ...эмжээе бидэнэр абаа... Тиимэ дээрэһээ ма...рад мүнөөдэрэй бэрхэ...е алад гараха, ушар ...ые ойлгохо, гансашье ...ө ойлгохо бэшэ, харин ...р ойлгодог хүнүүдтэ ...лжа үгэхэ шухала. Ха... тиимэ хүнүүд бии, нүхэ...

... партида, партиин гэ..., комсомолдо, хүдэл...эн ангида, колхозно та...дта, интеллигенцидэ ...аб. Колхознигуудта ...ань хүнгэн юм. Юуб ... тэдэнэрэй олзонь нэ...хэ шухала, ехэ удха ша... хэмжээн гэжэ энэ ...эбэрииe зүбөөр ойлго...ь партиин, правитель-ствын зүгһөө баяр хүргэн ханданаб. Тэдэнэр энэ хэмжээ гансахан өөһэдөө зүбөөр ойлгохоһоо гадна, бусадта тэрэнэй шухала байһые ойлгуулжа байха, манай урагшаа дабшалтада һаад хэжэ байһан харша этэгээдүүдтэй тэмсэхэ ёһотой. Харин тиимэ этэгээдүүд бии, ниитын зөөри үбэршэлэгшэд, залхуу зайгуул амитад бии, гэмтэ ябадал хэдэгшье хүнүүд бии. Совет хүнүүдэй гүнзэгы мэдэрэлтэй, эмхидэлтэй, нягта жагсаалтай байха гээшэ ямаршье бэрхэшээл дабаха агууехэ хүсэн мүн.

Социализмын замда түрүүшээр гараһан Эхэ ороноорөо бидэнэр омогорхонобди. Совет хүнүүд тэрэнэй нэрэ хүндые хэндэшье унагаалгахагүй.

Москвагай нэгэ институдта болоһон ушар тухай намда хөөрэжэ үгөө һэн. Энэ институдта аха дүү социалис оронуудһаа олон хүбүүд, басагад һурахаяа ерээ. Тэдэнэй дунда Румыниин һайн басаган байгаа. Революционно ёһоор тэрэ хүмүүжүүлэгдэһэн байгаа ха. Советскэ Союз ерээд, тэрэ бүхы совет хүнүүд тухай ехэ һайнаар хэлэдэг һэн. Тиигээд трамвайда һуухадань, хармаанһаань мүнгэнэйнь сүүмхэ абашоо. **(Зал соо шэмээтэй болоно).** Институдтаа ерээд, тэрэ бүхы совет хүнүүдые хараажа ороо гэхэ: социалис орон хайшан гээд байха юм, трамвай соо хармаанһаам мүнгэнэйм сүүмхэ хүн хулгайлжархёо.

Нүхэдүүд, элүүр энхэ, түрүү юумэнэй муу, хуушарһан юумэтэй суг байдаг ушар ажабайдалда дайралдадаг. Манай арад гайхамшагта арад мүн. революци хээ, социализм байгуулаа. Гэхэ зуура контрреволюцитай хамтарһан хүнүүд байгаа, граждан дайнай үедэ тэдээндэ эсэргүүгээр дүрбэн жэлэй туршада дайлалдаа һэмди. Тиимэ дээрэһээ революциин талада бүхы хүнүүд байгаагүй, революцида эсэргүү хүнүүд бии байгаа. Капиталистнууд, помещигүүд, аралжаа наймаа хэгшэд, нюдарган баяшуул бии байгаа, тэрэшэлэн хулиганууд, хулгайшад болон бусад гэмтэ ябуулга хэгшэд байгаа.

Мүнөө ямар бэ? Манай залуушуул элүүр энхэ, бата бэхи байдалтай. Тиигэбэшье залуушуулай дунда ниитын зөөри үбэршэлэгшэд бии. Тэдэнэр ехээр абаал һаа, һайн, мүнөөдэр абажа шадаал һаа, үглөөдэр юушье болог хамаагүй гэһэн бодолтой хүнүүд бии. Тэдэниие юуншье һонирхуулдаггүй.

Тиимэ дээрэһээ бидэнэр, коммунистнууд, комсомолшууд, партийна бэшэ хүнүүд, гансашье өөһэдөө эрэлхэг зориг гаргаха, бүхы арадай, бүхы общиствын, бидэнэрэй хэрэгэй аша туһые гүнзэгыгөөр мэдэрхэһээ гадна, арадай аша туһада парти болон правительствын бэелүүлжэ байһан хэмжээнэй шухала байһые ойлгодоггүй хүнүүдтэ нүлөөгөө үзүүлхэ ёһотойбди. Хэрбээ мүнөөдэр мяханай худалдан абаха сэнгые дээшэлүүлхэ мэтэ хэмжээнүүдые абаагүй һаамнай, үглөөдэр эдэ продуктнууд дуталдаха, мяханай хойноһоо очередь бии болохо байдал тохёолдохо юм гэжэ бүгэдөөрэн ойлгохо хэрэгтэй. Энээниие дабахын тула бидэнэр ойрын саг соо мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха эрхэ байдал байгуулха шиидхэбэри абаха ёһотой болонобди.

Энээнтэй хамта салин ехэ болгожо болохогүй юм гү гэжэ хэлэжэ магад. Теэд энээнһээ ямар үрэ гараха байгааб? Бидэнэр сэн нэмээгээд салин нэмээгээд байгаа һаамнай, мүнгэн ехэ болоод, мяханай хэрэглэмжэ, бага болохогүй һаабдаа. Юуб гэхэдэ, хэрэгтэй хэмжээнэй мяхан үгы ха юм. Мүнгэнэй ехэ болохо бүри мяханай магазинуудта мяха ехээр худалдадаг болоогүй һаамнай, очередь ехээр байха болоно. Энээниие ойлгохо, ойлгуулха хэрэгтэй. Энээниие ойлгодоггүй, ойлгохо дурагүй хүнүүдэй амынь татаха хэрэгтэй. Ойлгуулха, гэгээрүүлхэ хэрэгтэй гэжэ дахин хэлэнэб. Хэрэгтэй сагтань тиимэ хүнэй амынь татаха хэрэгтэй. Энээнгүйгөөр байжа болохогүй.

Үгэеэ түгэсхэхэ зуураа, совет ороной хүгжэн һалбархын, бэхижэхын тула манай баялигай һалбаран ургахын тула бидэнэр бүхы хүсөөрөө оролдохобди гэжэ таанарые би найдуулнаб. Манай Ленинскэ парти, манай агууехэ арад XXII съезд дээрэ абтаһан юумые, КПСС-эй Программа соо бэшэгдэһэн юумые—мүнөө үеын совет хүнүүд коммунизмын үедэ ажа һууха гэһэн уряалые бэелүүлжэ байна. Бидэнэр коммунизм бодхоохобди! **(Үни удаан альга ташалга. «Ура!» гэһэн абяанууд гарана).**

Нүхэдүүд, газар дэлхэйн бүхы хүнүүд, үсөөхэн бүлэг монополистнуудһаа бэшэниинь, амгалан тайбан байдал хүсэнэ. Теэд империалис гүрэнүүдэй монополистнууд ехэ нүлөөтэй, ехэ хүсэтэй байһаар. Тиимэ дээрэһээ социалис оронуудай арадууд империалистнуудай аашада һэргэг байха ёһотой. Революционно жагсаалаа бэхижүүлжэ байха ёһотой. Хэлсэдэгэй ёһоор, «Бурхандаа мүргэ, тиибэшье миин бү һу». Жагсаал гээшэ һайн хэрэг юм. Хэрбээ социалис гүрэндөө бата бэхи экономикотой, үшөө армидаа һайн зэбсэгтэй байгаа һаа, шэнэ дайе һүжэрөөхэ тухай бодомжолдог хүнүүдэй ураг тархиие сэлмээхэ нүлөө шангаар үзүүлхэ байнабди. Бидэнэр иимэ зэбсэгтэйбди, тиин газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын тула өөрынгөө зүгһөө бүхы хүсөөрөө оролдохобди. Бидэнэр буу зэбсэг хураахаар бэлэмди. Хэрбээ манай дайсадай, монополито капиталай эзэдэй буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ бүрин хурааха гэһэн зүбшөөлөө үгөө һаань, бүхы хүнүүдтэ ямар ехэ зол жаргал ерэхэ байгааб. Нэгэдэхеэр, дайн сэрэг болохогүй һэн. Хоёрдохёор, армида, буу зэбсэг бэлэдхэлгэдэ гаргашалагдажа байһан туйлай ехэ хүсэн, мүнгэн зөөри сүлөөржэ үгэхэ. Эдэ бүхы хүсэн, мүнгэн зөөри амгалан байдалда, арадуудай ажана тэниглэн байдал һайжаруулгада зорюулагдаха байгаа.

Энэ хадаа ганса бидэнэрһээ дуллыдаха бэшэ гэжэ таанар һайнаар мэдэнэт, нүхэдүүд. Бидэнэр буу зэбсэг хураахаар бэлэмди. Теэд империалис гүрэнүүдэй зонхилхы бүлэг хүнүүд энээндэ эсэргүүсэнэ, тэдэнэр буу зэбсэг хураалгаһаа айна. Энээн дээрэһээ ямар тобшолол хэхэб гэхэдэ, эб найрамдалай түлөө, бүхы арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө тэмсэл шангадхаха, социальна ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй зэргэ оршон амгалан тайбанаар ажаһууха политика ябуулха, манай социалис гүрэнүүдые бэхижүүлхэ, экономикыень хүгжөөхэ болон манай зэбсэгтэ хүсэнүүдые бэлэн байлгаха хэрэгтэй. Энээниие бидэнэр хэжэ байдагбди. **(Нэрьемэ, үни удаан альга ташалга).**

Кубын алдарта арад мандаха болтогой! **(Нэрьемэ, үни удаан альга ташалга).**

Вождь Фидель Кастро толгойлогшотой революционно Куба мандаха болтогой! **(Нэрьемэ, үни удаан альга ташалга).**

Советскэ Союзай болон Кубын арадуудай хоорондохи хани барисаан мандаха болтогой! **(Нэрьемэ, үни удаан альга ташалга).**

Бүхы арадуудай хоорондохи хани барисаан мандаха болтогой! **(Нэрьемэ, үни удаан альга ташалга).**

Бүхы бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандаха болтогой! **(Нэрьемэ, үни удаан альга ташалга. Бүгэдөөрэн хүл дээрээ бодоно. «Советскэ Союзай Коммунистическэ парти мандаха болтогой!», «Манай түрэл Советскэ правительство мандаха болтогой!», «Совет болон Кубын арадуудай хоорондохи хэтэ мүнхын хани барисаан мандаха болтогой!» гэһэн абяанууд гарана. «Ленин бидэнтэй!», «Ленин бидэнтэй», «Фидель — Хрущев хоёр хододоо сугтаа», «Фидель—Хрущев!», «Фидель—Хрущев!» гээд эндэ байгшад нэгэн доро абяа гарана. «Ура!» гэһэн абяан соностоно).**

...ЕРБАЙДЖАНАЙ ССР. **Азербайджанай ниислэлые нефтя... ёһотойл университет гэжэ нэрлэдэг юм. Тиигэжэ Баку...нигууд бусад нүхэдтөө туһаламжа хүргэдэг байна. ЗҮ...ЭЭРЭ: Бакугай нефтянигууд Сибирьтэ ерэжэ, дүй дүршэ...өрүүлхэ гэжэ байна.** ТАСС-ай фотохронико.

...гаарта, ехэ үндэртэ ядерна ...ршалгануудые хэхээ арсаха

...оветскэ правительствын мэдүүлгэ

..., июниин 3. (ТАСС). ...еан дээрэ мүнөө ядерна ...шажа байха үедөө газар... хэды зуугаад километр ...ерна туршалгануудые хэ...эблэгдөө гээд США-гай ...тво соносхоо. Иигэжэ Со...равительствын гаргаһан ...оо хэлэгдэнэ. Мүн энээн...амта, мегатонно хүсэтэй ...эгүүд тэһэлэгдэхэ гэжэ ...элэгдэнхэй. США ядерна ... замбуулин дайдада ...болужо, шэнэ угаа аюул...үдые гаргаха хүсэлтэй ...айнь бүхы гүрэнүүдэй, ...анхарал табиха шухала ...хэ правительство тооло... США хадаа бүхы хүн ...һанаае ехээр зобооно.

...хэды зуугаад үндэртэ ...эг туршахада ехэ зайда ...таһалдуулагдажа бо... бшуу. Зүгөөр энэ ра...хэды шэнээн сагай тур...уулагдахаб гэжэ бата...ь бэрхэтэй. Хэрбээ удаан ...диохолбооной таһалдаа ...айн зарим районуудай ... һаад ушаруулагдажа ...арһаа дээшэ ехэ үндэртэ США-гай ядерна туршалгануудые хэхэ ябадал манай үе сагай космонавтнуудта—баатарнуудта ехэ хойшолонтой, замбуулин дайда руу хүнэй ниидэхэ хэрэгтэ һаад ушаруулха байна бшуу.

Газарһаа дээшэ ехэ үндэртэ айхабтар хүсэтэй ядерна зэбсэгүүдые тэһэлхэдэ тэндэхи агаар тэнсүүригүй болохо, тодорхойлбол, сагай уларил хубилха гэхэ мэтэ хойшолонгууд тохёолдожо болохо юм. Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, США-гай правительствын ядерна туршалгануудые үргэлжэлүүлжэ байһан ушар бүхы гүрэнүүдэй һанаа зобооно, олон хүнүүдэй ами наһанда сэхэ аюул тохёолдуулжа болохо байна.

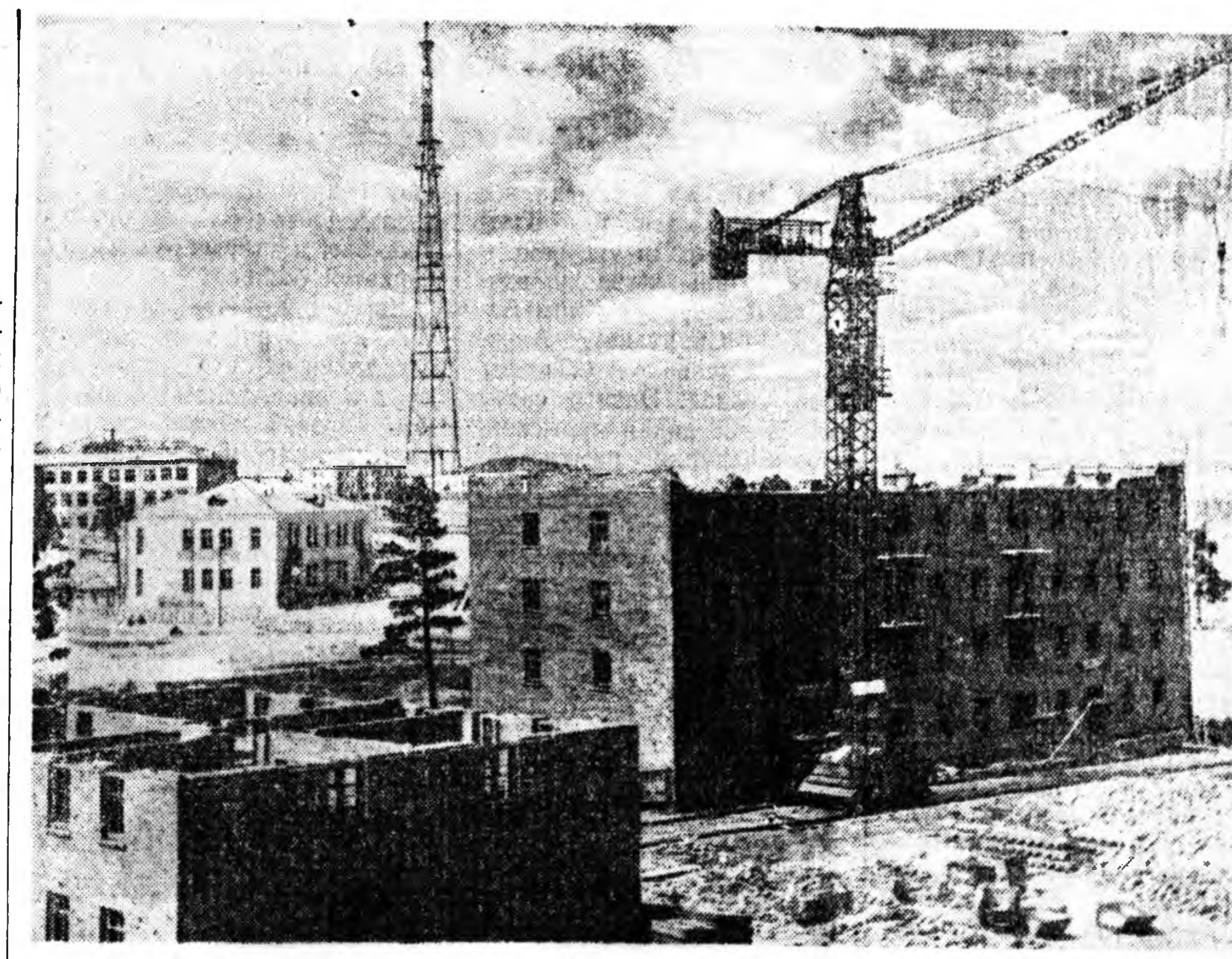
Америкын олон мэдээжэ эрдэмтэд США-гай правительствын түсэбүүдые мэдэхэдээ ехээр зэбүүрхэбэ гээд Советскэ правительствын мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Газарһаа хэдэн зуугаад модо газарта Америкын ядерна туршалгануудые хэхэдэнь һаад тойбо ушаруулхые, дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоһон Англиин эрдэмтэ Бернард Ловелл уряалһан байна. Бүхы дэлхэйн эрдэмтэ астрономуудые, астрофизигуудые нэгэдүүлдэг уласхоорондын астрономическа Союз һая тусхай шиидхэбэри абаа. Уласхоорондын зүбшөөлгүйгөөр, энэ асуудалые бүхы талаһаань шэнжэлжэ үзэнгүйгөөр бүмбэрсэг дэлхэйе тойроһон агаарые хэншье хубилгаха эрхэгүй гэжэ тэрэ шиидхэбэри соонь заагдана.

Тиибэшье Холбоото Штадуудай правительство газарһаа дээшэ хэды зуугаад километр үндэртэ ядерна туршалгануудые хэхэ хэрэгһээ арсаадүй байна. Гадна эдэ туршалганууд тон һаядаа бэелүүлэгдэхэ гээд США-гай правительство дахин баталаа бшуу.

Замбуулин дайдые амгалан ёһоор шэнжэлхэ талаар мүнөө үедэ Советскэ Союз США хоёрой хоорондо хэлсээнүүд үнгэргэгдэжэ байнхай. Эгээл энэ үедэ бүмбэрсэг дэлхэйдэ дүтэ ядерна туршалгануудые США-гай правительство хэхээ бэлдэжэ байна бшуу. Энэ ушарые обёоронгүй гаража болохогүй гээд мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ. Замбуулин дайдые шэнжэлхэ талаар харилсан ажаллаха асуудалаар США-гай правительствын хэлэһэн үгэнүүд, хэлэһэн хэрэгүүдтэйнь тааралданагүй гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

США-гай правительство өөрынгөө зорилгые бэелүүлэн, газарһаа дээшэ хэдэн зуун километр үндэртэ ядерна туршалгануудые хэхэ болоо һаань, уласхоорондын байдалай ехээр шангарһанай түлөө бүхы харюусалгыень бэе дээрээ абаха болоно бшуу. Бүмбэрсэг дэлхэйдэ дүтэ шадарай агаарта сэрэгэй бэлэдхэлнүүдые бүри үргэнөөр США-гай бэелүүлхэ болоо һаань, Советскэ Союз хадаа өөрынгөө аюулгүйе, социалис, эб найрамдалда дуратай бусад бүхы оронуудай аюулгүйе хангахын түлөө иимэ эрхэ байдалда тусхай хэмжээнүүдые абаха баатай болоно. Газарһаа дээшэ ехэ үндэртэ ядерна туршалгануудые хэжэ, США болбол сэрэгэй талаар булюу болохо гээд холые харахагүй зарим ажалябуулагшад бодохо байна бшуу. США-гай иимэ булюу байдалтай болохогүйн түлөө СССР-эй правительство хэмжээнүүдые абаха байна.

США-гай правительство арадуудай хуулита эрилтэнүүдые хараадаа абажа, бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада газарһаа дээшэ ехэ үндэртэ ядерна туршалгануудые хэхэһээ арсахыень Советскэ Правительство уряалан хандана. Тиигэжэ ядерна зэбсэгэй бүхы туршалгануудые хэтэ мүнхэдөө хорихо замда США-гай правительство орохо ушартай гээд тэндэнь хэлэгдэнэ.

УЛААН-ҮДЭ. **Үдын урда тээхи барилганууд.** С. ДОРЖИЕВАЙ фото.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Загаһа ехээр бариха, загаһаар хэһэн эдеэ хоол ехэдхэхэ хэмжээнүүд тухай

Загаһа ехээр бариха, загаһаар хэһэн эдеэ хоол ехэдхэхэ хэмжээнүүд тухай асуудалые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзэбэ. Загаһа ехээр баридаг болохо тухай парти, правительствын заабаринуудые бэелүүлэн, манай загаһанай промышленность үнгэрһэн 10 жэлэй туршада ехээр хүгжөөгдөө гээд энэ тогтоол соонь хэлэгдэнхэй. Загаһа бариха флот энэ үнгэрһэн 10 жэлэй туршада гурба дахин шахуу ехэдхэгдэһэн байна.

Гэбэшье загаһанай промышленностиие хүгжөөлгэдэ, тэрэнэй ехэ арга боломжонуудые хэрэглэхэ талаар бэелүүлэгдээгүй юумэн олон. Тиигэжэ загаһа бариха флот муугаар хэрэглэгдэнэ. Дэлхэйн далайнуудай, дотоодын уһа сөөрэмүүдэй загаһан үшөөл багаар баригдана. Ажалай бүтээсэ ааляар дээшэлнэ.

Түрүү суднануудай, флотилинуудай эрхим дүй дүршэл шэнжэлэгдэнэгүй, дэлгэрүүлэгдэнэгүй.

Загаһанай ажахын организацинууд загаһа баридаг суднануудһаа саг соонь загаһа тушаан абажа шаданагүй. Загаһа бариха флот заһабариин хэрэгсэлнүүдээр мууса хангагдана.

Нютагай партийна, советскэ, ажахын организацинууд загаһа бариха хэрэг тухай бирагай анхарал табинагүй.

Союзна республикануудай компартинуудай ЦК, партиин крайкомууд, обкомууд, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд загаһа бариха ажахынуудые һайнаар хүтэлбэрилэн ябуулдаг болохо ёһотой гээд КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет уялгалаа.

Тусхай суднануудһаа баригдаһан загаһа саг соонь тушаажа абаха хэрэгые һайжаруулха хэмжээнүүд тогтоол соо тодорхойлогдонхой.

СССР-эй Госплан, загаһанай ажахын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи гүрэнэй Комитет 1961 оной январиин 1-һээ хойшо бүхы ехэ суднануудта загаһа барилгые түсэблэхэ бүгэдын гүрим зохёохо болоо.

Загаһанай промышленностьда хэрэгтэй болохо научно-шэнжэлхы хүдэлмэри улам һайжаруулха хэмжээнүүдые КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хараалба.

Суднануудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ниитэ-политическэ, соёл сурталай хүдэлмэри һайжаруулха, культурно-ажаһуудалай эрилтэнүүдые бүри һайнаар хангаха тушаа тогтоол соо хэлэгдэнхэй.

КПСС-эй Программые, партиин XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, загаһанай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд дутагдалнуудаа усадхажа, саашадаа амжалтануудые туйлаха гээд найдаһанаа Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет мэдүүлбэ.

Москвагайхид хани нүхэдөө үдэшэбэ

МОСКВА, июниин 4. (ТАСС). Ниислэлэй залуушуул хүндэтэ айлшадаа—Кубын мянгаад залуушуулые мүнөөдэр Одессэ үдэшэбэ. Манай ороной хүдөө ажахые оньһожоруулха һургуулинуудта эдэнэр һураһан байха юм.

Эдэ хүндэтэ айлшаднай Одессэһээ «Грузия» гэдэг теплоходто һуужа, Гавана ошохо байна.

Кукурузын тарилгые түгэсхэжэ, ургасын харууһа хангая!

ЭДЭНЭР ЗОРИҺОНДОО ХҮРЭХЭЛ

Саянай совхозой кукурузашан П. Аюшеев, В. Базаров, Байгалай совхозой механизатор С. Никонов гектарай 4500 тэжээлэй единицэ абахань

Машина техникын хүсэ һайнаар хэрэглэжэ, тариалангай га бүриһөө 5500—6500 тэжээлэй единицын хэмжээнэй ургаса абажа, адууһа малаа эрхим шанартай тэжээлээр гүйсэд хангаха гэһэн Москвагай областиин «Заокский» совхозой механизаторнуудай үүсхэлые манай нютагай үйлэдбэриин управлениин ажахынуудай кукурузашад үргэнөөр дэмжэжэ байна.

Кабанскын аймагта эгээн түрүүлэн Байгалай совхозой нэгэдэхи отделениин үнинэй кукурузашадай нэгэн Сергей Никонов өөрынгөө арга боломжые һайса тооложо үзөөд, баһал тэдэнэй жэшээгээр ажаллаха гэжэ шиидээ. Энэ звеногойхид кукурузынгаа тарилгада яһала һайнаар бэлдээд, хаһа сагтань эхилээ һэн. Бүхы тарилгын га бүхэндэ 10 тонно хуушан наг шэбхэ гаргагдажа, жэгдэ зохидоор тараагдаад, газарынь һайнаар хахалагдаа. Мүн минеральна үтэгжүүлгэшье горьтой бэлдэгдэһэн байха юм. Мүнөө нүхэр Никоновэй хүтэлбэрилдэг звеногой кукурузашад 150 га газар дээрээ кукуруза квадратно-гнездовой аргаар тарижа дүүргэхэ дүтэлөө.

—Бидэ Москвагай областиин «Заокский» совхозой механизаторнуудай, мүн манайшье республикын түрүү кукурузашад нүхэд Кондратюков, Бабошин, Гонсорунов болон бусадай жэшээгээр хүдэлхөөр шиидээбди. 150 га тариалангай гектар бүриһөө 300 центнерһээ бага бэшэ ургаса абажа, хамта 32,7 мянган центнер кукурузын силос дараха зорилготойбди. Тиигэбэл, гектарһаа, дунда зэргээр 4360 тэжээлэй единицэ абтаха ушартай. Энээнһээ бүришье дээшээ тэжээлэй единицэ абтаха аргатай. Теэд манай звенодо кукурузаһаа ондоо ургамал даалгагдаагүй. Саашадаа тэжээлэй олон ондоо ургамалнуудые тарижа ургуулдаг болохо тухай һаналаа табихабди,—гэжэ звеное даагша хөөрэнэ.

Мүн Түнхэнэй аймагай Саянай совхозой кукурузашад Павел, Григорий Аюшеевтэн, Василий Базаров гэгшэд бар гарай хүсэ хэрэглэнгүй, тариалангай га бүриһөө тэжээлэй единицэ шадаал һаа, ехээр абаха гэһэн үүсхэл эдэбхиие үнэн зүрхэнһөө дэмжэнэ. Тэдэнэр энэ мүрысөөндэ оролсожо, хамта 172 гектар газарайнгаа 150 гектар дээрэнь кукуруза тарижа, һайнаар ургуулаад, га бүриһөө 245 центнерһээ доошо бэшэ ургаса хурааха зорилго табяа. Тиихэдэ 7 га газарта сахарай свёкло тарижа, гектарай 100 центнерһээ бага бэшэ ургаса, мүн 15 гектарта тэжээлэй бобы таряад, га бүриһөө адагынь 7 центнер орооһо абахын түлөө тэмсэхэнь.

—Өөһэдымнай тооложо үзэхэдэ, хараалһан ургасаяа абажа шадаа һаамнай, 150 га кукуруза хамта 7354 центнер тэжээлэй единицэ үгэхэ байна. Харин 15 гектар сахарай свёклоһоо 182 центнер тэжээлэй единицэ, 7 га бобы тариһан газарһаамнай хамта 134 центнер тэжээлэй единицэ абтаха ёһотой. Тэрээнһээ газаа тээ свёклын набша намаа, бобын һолоомо оруулалсахада, үшөө 100 центнер тэжээлэй единицэ абтаха зэргэтэй. Тиигээд байбал, бүхы дээрээ 7770 центнер тэжээлэй единицэ гэхэ гү, али га бүриһөө дунда зэргээр 4500 тэжээлэй единицэ хураахабди,— гэжэ Павел Аюшеев хэлэнэ.

Эды шэнээн тэжээл абахадаа звеногойхид совхозойнгоо жэлдээ тус бүридөө 1500 литр һү үгэдэг 250 үнеэдые бүхэли жэл соо тэжээлээр гүйсэд хангаха байна.

Тэрэшэлэн эдэ механизаторнуудай жэшээгээр хүдэлжэ, адууһа малдаа тэжээл элбэг дэлбэгээр бэлэдхэдэг болохын түлөө тэмсэжэ эхилһэн кукурузашадай тоо управлениин ажахынуудта улам олошорно.

Д. Лобсанов,
«Прибайкалец» газетын редакторай орлогшо.

БОКС

Шанга тэмсэлэй оршон байдалда...

Үнгэрһэн хэдэн үдэрэй туршада, илангаяа июниин 2—3-да гүрэнэй ород драмын театр соо хүн зон угаа олон, ехэ хүлгөөтэй байба. Эдэ сугларагшад боксоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө майн 31-дэ эхилһэн мүрысөөнэй түгэсхэлэй уулзалгануудые хаража һонирхоо. Шангашье тэмсэл, һонирхолтойшье тулалдаан болохоор хүлеэгдээ, болоошье гэжэ тэмдэглэе. Юуб гэхэдэ, аяар 4 үдэрэй туршада үргэлжэлһэн мүрысөөнэй эгээл эрхимэй эрхимүүд хүсэ шадалаа үзэлсөө бшуу. Тэдэнэй дунда СССР-эй спортын гурбан мастер бии байгаа. Тиимын тула ехэ мүрысөөнэй һүүлшын—дүрбэдэхи үдэрэй уулзалганууд тушаа онсолон тогтое. Энэ үдэр гол түлэб 20 боксёр тулалдаад, олонхидынь бүхы талаараа бэлэдхэл һайнтай байһанаа харуулаа.

...Ринг дээрэ 48—51 килограмм шэгнүүртэй нэгэдэхи разрядай боксёрнууд Владимир Ильин («Буревестник») Иван Божунов («Труд») хоёрой тулалдаан угаа һонин байхаар хүлеэгдээ. Ушарынь, тэдэ энээнэй урда хоюулан уулзаһан, бэе бэеэ һайн мэдэхэ боксёрнууд байшоо. Үшөө 1961 ондо В. Ильин нүгөөдэеэ шүүһэн байбашье, мүнөө жэл

городой түрүү һуури эзэлхын түлөө тэмсэхэдээ, яашагүй булигдаһан байгаа. Харин мүнөө... 9 минутын туршада үсэд шангаар үргэлжэлһэн тулалдаанай эсэстэ боксёр Ильин очкогоор шүүгдэшоо. СССР-эй спортын мастер Бадма Жигмитов сугларагшадай альга ташалгаар угтагдаа. Ехэ амжалта хүсэнэд. Энэншье ойлгосотой байгаа. Юуб гэхэдэ, үнинэй бэлэдхэлгүй ябаһанаа, урданайнгаа үнэн бэеэ бэелжэ һаянайл захалаа бшуу. Нүхэр Жигмитов нүхэдэйнь хэлэдэгэй ёһоор, «манай Бадма» хэмгүй баян дүй дүршэлтэй, мэдээжэ боксёр ха юм даа. Боксдо хабаадажа эхилһээр 11 жэл болобо. 107 дахин мүрысэжэ, аяар 100-ень шүүһэн. Зүгөөр энэ уулзалга ямараар дүүрэхэб, лаб таахын аргагүй хаш. Мастертай уулзаха боксёрнай мүн лэ шанга шадалтай, ургажа ябаа залуушуулай нэгэн Виктор Суслов болоно. Энэмнай мүн лэ шадабари ехэтэй боксёр, хоёр удаа Амурай областиин, Хабаровска хизаарай чемпион ябаһан. Урда үдэрынь «Локомотив» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Александр Хантаевые шүүжэ, угаа нэтэрүүгээр добтолдог байһанаа харуулһан юм. Тиигэбэшье мастертаа яахын аргагүй шүүгдэшоо. Бадма Жигмитов шадамар бэрхэ, эрхим техникэтэй байһанаа дахин гэршэлбэ.

«Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэ, нёдондо жэл Латвиин ССР-эй чемпион болоһон Владимир Жаргалов, СССР-эй спортын мастер Валерий Кондаков гэгшэдэй уулзалга шанга тулалдаанай оршон байдалда үнгэрөө. Эдэнэр хүсэ шадалайнгаа талаар адлинууд хэбэртэй. Бэе бэедээ дүрэеэ үгэхэгүй гэһэндэл добтололсонод. Тиигэбэшье үе үе болоод Кондаков бэрхэ техникэтэй байһанаа харуулжа, дары дары сохёод очкотой болоодхино. Тиихэдэ нүгөөдэнь үсэд нэтэрүүгээр бар хүсэеэ эршэдэн оробошье

бэеэ һайнаар хамгаалжа шадангүй сохюулна. Тиигэ тиигэһээр шүүгдэшоо.

Һүүлээрнь нэгэдэхи разрядай боксёрнууд Клим Авраев («Спартак»), Александр Емельянов («Труд») хоёр уулзаа. Эдэнэр сасуу юм, 38—38 дахин мүрысөөндэ хабаадаһан намтартай-

нууд. Аким Авраев хүнгэн солбон, нүгөөдэнь зүүн гараараа шангаар сохидог. Бэе бэеэ һайн мэдэхэ байбашье түрүүшын гурбан минутада һэрэмжэтэйгээр наадаа. Тиин удаадахи үедөө хоёр талаһаа добтолгоёо шангадхаба. Һүүлэй һүүлдэ Емельяновой илалта туйлаа.

Дунда бэетэйшүүл Юрий Степанов («Буревестник») Совет армиин түлөөлэгшэ Аркадий Деревянко гэгшэдэй уулзалга мүргүй һонирхолтой байгаа гэжэ тэмдэглэе. Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студент нүхэр Степанов нүгөөдэһөө наһаараа аха юм. Харин тиихэдэ А. Деревянко юрэдөө хори хүрэбэшье 56 дахин мүрысөөндэ хабаадаһан, Кемеровскэ областиин чемпион байһан. Хэды тиимэшье һаа, нүгөөдэдөө очкогоороо булигдашоо.

Хяагтын Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой агроном Василий Иванов («Урожай») Николай Пипич («Локомотив») гэгшэдые харагшад ехээр хүлеэһэн байна. Энэншье манай ун-

шагшадта мэдээжэ ха юм даа. Ушарынь эдэ хоёр хүсэ шадалайнгаа, техникынгээшье талаар бэрхэ болоһон мэргэжэлтэд. Василий Иванов хэдэн удаа Россин федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадаһан, һайн техникэ харуулһанайнгаа түлөө тусхай дипломоор шагнагдаһан байна. Нүгөөдэнь мүн лэ мэдээжэ болоһон боксёр, 87 удаа мүрысөөндэ хабаадаһан түүхэтэй. Хэды шангаар тулалдабашье, яаха аргагүй булигдашоо.

Эдэнэй удаа хүдөө ажахын институдай студент Владимир Митупов, «Спартак» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Михаил Шантанов хоёр сугларагшадай анхарал ехээр хандуулаа. Урда үдэрынь нүхэр Митупов республикын мэдээжэ боксёр Марат Бабушкинине сохиһон байгаа. Тиибэ яабашье бүри илалтаяа батадхажа шадаагүй. Зүгөөр тэрэ техникэ һайнтай нүхэрөө нилээдгүй тухашаруулаа, халтад гэбэл шүүжэшье болохо һэн. Хүсэн байбашье шадабаринь үшөөл багадашоо.

Нэгэдэхи разрядтай боксёр Матвей Антонов ургажа ябаһанаа гэршэлэн харуулба. Тэрэ СССР-эй спортын мастер Чимит Митуповтай ана-мана тулаа. Али болохо мэхэ гарган, багахан лэ га-

раһан арга боломжоёо хэрэглэн добтолбо. Хэды оролдобошье, мастерые булихань бэрхэтэй байшоо.

Евгений Кряжев хүсэ ехэтэй, дүй дүршэлөөр баян, оло дахин ехэ ехэ уулзалгануудта хабаадаһан боксёр юм. Тэрэнэй илалта туйлахань дамжаггүй гэжэ һанаг-

даа. Гэбэшье Совет армиин түлөөлэгшэ Анатолий Брыкин гэгшые булибагүй. Ушарынь, энэмнай мүн лэ зүгөөргүй хүсэтэй, дүршэлтэйшье хүн байба. Тэрэ наһаараа залуушье һаа, 2 удаа Воронежой областиин чемпион байһан, Советскэ Союз дотор түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөнүүдтэ хабаадаһан намтартай. Тэрэ һүүлшын гурбан минутын туршада нэгэ бага сохюулбашье, шүүжэ шадаа.

Хүндэ бэетэйшүүл соогһоо Геннадий Кравцов чемпион болоо.

Ингэжэ эрэшүүлэй мүрысөөн шанга тулалдаанай оршон байдалда үнгэрбэ. Эрхимлэжэ гараһан боксёрнуудта диплом болон бэлэгүүд барюулагдаа. Тэдэнэр мүнөө Яхадай АССР-эй командатай уулзахаяа бэеэ һорижо байнхай. Тиигээд Ташкент городто үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ хабаадаха юм.

И. ОЧОРОН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. А. Деревянко Ю. Степанов хоёрой тулалдаан. 2. Г. Кравцов Б. Жигмитов хоёр забһарлалгын үедэ. 3. М. Антонов, Ч. Митупов гэгшэд.

Л. Хайдуровай фото.

НҮЛӨӨ ЕХЭТЭЙ БОЛГОХО

Ханын газетэнүүдые шалган харалга дүүрээ

«Правда» газетын 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Ленинэй орденто Буряадай оперо ба баледэй театрта ханын газетэнүүдэй выставкэ эмхидхэгдээ һэн. Харалгада түрүү һуури эзэлһэн 60 гаран эрхим газетэ эндэ харуулагдаа. Энэ выставкэ хүн зониие ехээр һонирхуулба. Колхоз, совхоз, предприяти болон эмхи зургаануудай партийна организацинууд ханын газетэдэ урда жэлнүүдэйхиһээ ехээр һаналаа табидаг болонхой. Эрдэм бэлэдхэл ехэтэй, ажал үйлэдбэри мэдэхэ хүнүүд ханын газетын редколлегидэ оруулагдана.

Ханын газетэнүүд уран гоёор, һониноор, удха түгэлдэрөөр гаргагдадаг болоо гэжэ март, апрель һаранuудта болоһон харалга тодоруулан гэршэлбэ. Колхоз, совхоз болон предприятинуудай ажал хүдэлмэри үргэнөөр харуулагдадаг, партиин XXII съездын шиидхэбэриие, КПСС-эй Программые бэелүүлхын түлөө тэмсэл яһала үргэнөөр харуулна. Гарһаһан материалнуудаараа хэмжээ абхуулдаг болоһон байна.

Һайнаар гарадаг ханын газетэнүүдые тэмдэглэхэ зорилгоор 8 шан: нэгэдэхи нэгэ, хоёрдохи хоёр шан, гурбадахи табан шан бии болгогдоо.

Ханын газетэнүүдые харалгын һүүлээр дүн гаргахада, Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин партийна, профсоюзай ба комсомолой организациин орган — «Сигнал» газетэ нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Марксизм-ленинизмын үдэшын университедэй журналистикын факультедтэ һурадаг Н. В. Ковалевскиин хүтэлбэрилдэг редколлеги ханынгаа газетые һониноор гаргана, шухала асуудалнуудые табина, дутагдалнуудые шүүмжэлнэ.

Хяагтын трикотажно-ээрэлгын фабрикын партийна, профсоюзай организациин орган—«Текстильщик» газетэ, Ленинэй орденто Улаан-Үдын ПВЗ-гэй барламар газетын редакциин гаргадаг «Пескоструйка» гэжэ шог газетэ хоёрдохи шан абаа. «Текстильщик» газетэ цехүүдэй ханын газетэнүүдтэ жэшээ болодог, тэдээндэ ходо туһалдаг юм. Энэ газетын хүдэлмэридэ олон хүдэлмэришэд хабаададаг гуримтай.

«За здоровье» гэжэ республиканска больницын газетэ, «Исследователь» гэжэ нэгэдхэгдэмэл экспедициин газетэ, «Работник совнархоза» гэжэ газетэ, «Перец» гэдэг мяхаконсервын комбинадай газетэ гурбадахи һуури эзэлбэ. Эдэнэр уран гоёор зурагдажа һониноор, хурсаар гаргагдадаг юм.

Хүн зоной анхарал хандуулмаар, һониноор гаргагдадаг ханын газетэнүүд үшөөшье олон.

Энээнтэй хамга мүн ехэ дутагдалнуудые тэмдэглэхэ шухала. Олон нютагуудта ханын газетэеэ ямар нэгэн һайндэртэй дашарамдуулан лэ гаргадаг байна. Тиигэхэдээшье ёһын тэдысэ, нэрэ зүүгээд лэ орхидог гээшэ. Жэшээ, бэлгон иимэ баримта харуулая. Баргажанай аймагай Дырээнэй совхозһоо ханын газетэ олониитын харалгада табигдаһан байгаа. 10-дахиие дүүргээд отарада хүдэлжэ байһан нүхэр Раднаева энэ газетые гаргадаг байба. Тиигэдэгынь ехэ һайшаалтай гээшэ ааб даа. Гэтэр парткомшье, хүдэлмэришэнэй комитедшье энэ залуу басаганда туһаламжа үзүүлнэгүй. Ханын газетэ яажа һониноор, хурсаар гаргахаб гэжэ нүхэр Раднаева хүсэд мэдэнэгүй ха юм. Тиимэһээ аха нүхэдэй туһаламжа хэрэгтэй байгаа.

Ханын газетэнүүдые игэжэ саг сагта оло ниитын үзэмжэдэ табидаг байгаа хада һонирхолтой болохо, партийна организацинуудай хурса зэбсэг болгохо хэрэгтэ ехэ туһатай байха һэн.

Т. Халтанов.

ҺАЙШААЛТАЙ ХЭРЭГ

Байгша оной апрел... һүүл багаар Гусиноозерск хотын Соведэй гүйсэдхэхэ комитет городой эмхи зургаанууд болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые суглуулж... жэлһээ жэлдэ урган хүгж... байгаа залуу городоо болб... сон түхэлтэй болгохо, ног... руулха, үнгэ бүриин сэсэгү... дые тариха гэһэн шуха... асуудал хэлсэһэн юм.

Тэрэ гэһээр нэгэ һара ... гэрбэ. Энэ хугасаа дотор шах... тёрнуудай город шэнэлэн хү... билһан шэнги гоё һайхан т... хэлтэй болонхой. Май һарад... үглөөгүүр эртэ, үдэшэлэ... ажалай һүүлдэшье городо... гудамжануудта, сэсэрлиг... болон паркнуудта үбгэн з... луугүй түмэр хүрзэнүүдые б... риһан хүнүүд элдэб зүйл... модонуудые һуулгажа ба... хань харагдагша һэн.

— Май соо манай город... ажалшад арба мянган уля... гир, 9300 акаци, 40 мя... ган элдэб зүйлэй сэсэгүүд... тариһан байна. Городоо н... гооруулжа, болбосон түхэлт... болгохын түлөө ажалшадн... айхабтар ехэ эдэбхи оролд... го гаргана,— гэжэ Гусин... озерск хотын Соведэй гүйс... хэхэ комитедэй түрүүлэг... нүхэр Собянин хөөрэнэ.

Р. Балданов,
манай корр.

Хилын саанаһаа

Манай арад зон Советскэ Союзда үнэн зүрхэнһөө баяр хүргэнэ

ГАВАНА, июниин 3. (ТАСС). Съезднүүдэй Кремлиин Ордон соо совет, кубын залуушуулай мигинг болоһон тухай «Нотисиас де ой», «Мундо» гэдэг Гаванын газетэнүүд мэдээсэбэ. «СССР Кубада туһа хүргэхөө байһанаа мэдүүлбэ», «Хрущевто, КПСС-тэ Кубын һурагшад эрхим бэшэг эльгээгээ» гэжэ байгаад тэдэ мэдээсэлнүүдынь гаршаглагданхай. Кубын арадта Советскэ Союзай ехэ туһаламжа хүргэдэгэйнь түлөө «Нотисиас де ой» газетэ түрүү бэшэг соогоо ехэ баяр баясхалан хүргэһэн байна.

—●—

Японодо уһан дорохи флот бии болгогдожо байна

ПАРИЖ, июниин 4. (ТАСС). Уһан доогуур ябадаг онгосонуудай эскадра дайнай һүүлдэ түрүүшынхеэ августда бии болгогдохонь гээд Национальна обороныи Японой управлени үсэгэлдэр мэдүүлээ. Ингэжэ Франц Пресс агентствын корреспондент Токиоһоо мэдээсэһэн байна.

Энэ эскадра уһан доогуур ябадаг табан онгосонуудһаа бүридэхэ юм. Тэдэнэй хоёрынь бүтээгдэнхэй.

Уһан доогуур ябадаг эдэ онгосонуудта хүдэлхэ дүрбэн зуун хүнүүдые мүнөө һургажа байна.

Даниин компартиин съезд хүдэлмэреэ дүүргэбэ

КОПЕНГАГЕН, июниин 3. (ТАСС). Даниин Коммунис партиин XXI съезд мүнөөдэр хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Партиин түрүүлэгшэ Кнуд Есперсен гэгшэ түгэсхэлэй үгэ хэлээ. Даниин коммунистнуудай нүлөөе улам дээшэлүүлхэ талаар ямар зорилгонуудай табигдаһаниие тэрэ тодорхойлоо.

Даниин Коммунис партиин Программын, Уставай хубилалтанууд тухай дурадхалнуудые съезд нэгэн дуугаар баталба. Мүн политика, партиин зорилгонууд тухай резолюци, политическэ манифест тэндэ баталагдаһан байна.

Съездэ үсэгэлдэр Центральна Комитет һунгагдаа. Центральна Комитедэй гэшүүндэ кандидадуудые, Центральна шалгалгын комиссиие, шалгалта хэхэ хүнүүдые съезд һунгаба.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ, Америкын Холбоото Штадуудай, Кубын, Германиин Демократическа Республикын, мүн бусад коммунистическэ, хүдэлмэришэдэй аха дүү партинуудта зорюулагдаһан амаршалгын телеграммануудые съезд эльгээбэ.

Съездын түгэсхэлдэ партиин түрүүлэгшэ Кнуд Есперсен богонихон үгэ хэлээ.

Съездын дүүрэхэдэ делегадууд, харин оронуудай айлшад «Интернационал» дуулаа.

48-дахи пленарна заседани

ЖЕНЕВЭ, июниин 4. (ТАСС-ай тусхай корреспондент А. Кислов мэдээсэнэ:

Буу зэбсэг хуряаха талаар 18 гүрэнүүдһээ бүридэһэн комитедэй 48-дахи пленарна заседани мүнөөдэр болобо. Тэндэ Англиин делегат түрүүлэгшээр һуугаа.

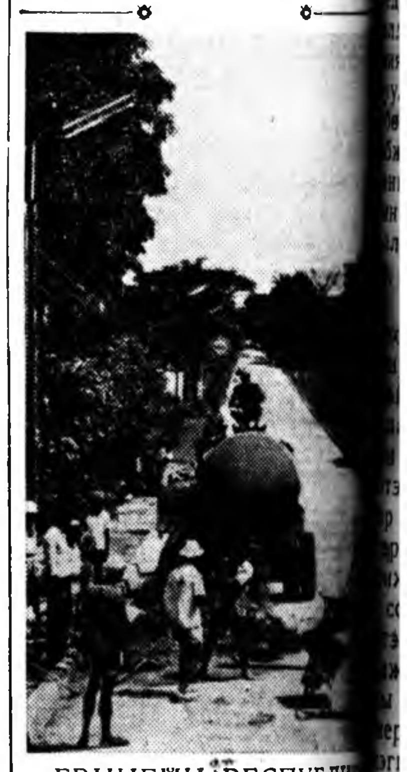
СССР-эй түлөөлэгшэ В. А. Зорин түрүүлэн үгэ абажа, газарһаа дээшэ ехэ үндэргэ ядерна туршалгануудые Америкын хэхэ тушаа Советскэ правительствын мэдүүлгые тэрэ уншаба. Буу зэбсэг хуряаха талаар 18 гүрэнүүдһээ бүридэдэг комитедэй тусхай данса болгожо энэ мэдүүлгэ тараахыень нүхэр Зорин гуйгаа.

Холбоото Штадууд ядерна зэбсэгүүдые замбуулин дайдада туршадаг боложо, США-гай, Англиин түлөөлэгшэдэй хэлэһэн үгэдөө хүрэхэгүй байһаниинь харуулба гээд В. А. Зорин мэдүүлээ.

Бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха, тэрэ тоодо бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха договорой нэгэдэхи бүлэгэй проектые зүбшэн хэлсэхэ асуудалнууд мүнөөдэрэй заседанида зүбшэгдэбэ. Польшын, Англиин, Болгариин, США-гай, Советскэ Союзай түлөөлэгшэд тэндэ үгэ хэлэһэн байна.

ГДР-эй хилэ дахин эбдэгдэбэ

БЕРЛИН, июниин ... (ТАСС). ГДР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министерствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Баруун Берлинэй талаһаа июниин 1-д... ГДР-эй хилые эбдэбэ. Харахы һүни хоёр танигдаагүй хүн хилэ дабажа, республикын газар тээшэ холохон хүрэжэ ерэһэн байна. ГДР-эй хилэ харуулшад буу зэбсэг хэрэглэхэ баатай болобо. Тиигэжэ харуулшад тэдэнэй нэгые барлаа. Харин нүгөөдэнь Баруун Берлин тээшэ тэрьелэжэ үгы болошоо.

ГВИНЕЙН РЕСПУБЛИ... Ороной ниислэл Конакри... харгы шэнэлэн заһагд... байна.

Синьхуа—ТАСС-ай ф...

ХҮГЖЭМЭЙ ҮДЭШЭ

Һаяшаг Улаан-Үдын политгэгээрэлэй байшан соо Буряадай композиторнууд болон дуушад ажалшадтай уулзаба. Тус уулзалга раднокомитедэй үүсхэлээр эмхидхэгдэжэ, нилээд һонирхолтойгоор үнгэрбэ.

Композитор Б. Б. Ямпилов уулзалгын эхиндэ үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ тэмдэглэбэ:

— Совет дуу хүгжэмые улам гүнзэгы удхатай болгохо, саашадань хүгжөөн һалбаруулха тухай партиин Программа соо онсолон заагданхай.

Манайшье буряад арадай дуу хүгжэм нилээд урагшаа дабшанхай. Композиторнууднай партиингаа программые бэелүүлэн шэнэ шэнэ дуу хүгжэм зохёоно. Жэшээнь, Д. Аюшеев «Ахадүүнэр» гэһэн оперо бэшэжэ байна, Ж. Батуев «Эхэ орон», би өөрөө «Будамшуу» гэжэ хүгжэмтэ комеди, залуу композиторнууд Ч. Павлов, Вл. Маймескул болон бусад нүхэд эршэтэй солгёон дуунуудые бэшэжэ байна.

Элидхэлэй һүүлээр буряад дуунууд микрофоной дэргэдэ дуулагдаа. Оперо баледэй театрай артист нүхэр Ян-вен-тун «Сэлэнгын хажуугаар» (авторынь Чингис Павлов), ород арадай «Вдоль по Питерской» гэһэн дуунуудые шадамар бэрхээр гүйсэдхэжэ, сугларагшадта һайшаагдаба. Мүн РСФСР-эй габьяата артист В. Д. Лыгденова хэдэн арадай дуунуудые хонгёо гоёор хангюурдаа. Тэрэшэлэн Д. Аюшеевэй дуунууд дуулагдаа.

Түрэл буряад арадайнгаа, мүн композиторнуудаймнай зохёоһон шэнэ һонин дуунуудые шагнажа һуухадаа зүрхэ сэдьхэл баяраар дэлбэрэн байба. Һүүлээрнь сугларагшадай зүгһөө нүхэд Б. Балданов, И. Конянков, багша Л. Линховоин, поэт Ч-Р. Намжилов болон бусад олон нүхэд өөһэдынгөө һанамжа мэдүүлбэ. Композитор, дуушадаймнай шэнээр бүтээһэн зохёолнууд, арадай шэнэ дуунууд үдэр ошохо тудам улам эршэтэй һонин боложо, ажабайдалые болон хүнэй зүрхэ сэдьхэлэй байдалые зүбөөр, улам гүнзэгыгөөр харуулдаг болоо гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

Иимэрхүү уулзалганууд ойрын үдэрнүүдтэ хүдөө нютагуудаар эмхидхэгдэхэнь.

С. Урбадаев.

США-гай правительство компартиие хинан мүрдэһөөр

НЬЮ-ЙОРК, июниин 3. (ТАСС). «Конституцяар хараалагдаһан эрхэ сүлөөнүүдые хамгаалдаг эрхэтэдэй комитет» тусхай мэдүүлгэ гаргаба. Америкын компартиин гэшүүдые хинан мүрдэжэ эхилһэн тухайнь тэрэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. США-гай правительствын энэ аашые тус комитет буруушааба.

США-гай юстициин министр Роберт Кеннеди 10 американецуудай нэрые хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ июниин 1-дэ мэдээсэһэн байна. Эдэниие тусхай управлениин хараада абахые заабари үгтөө гээд тэрэ мэдүүлээ. Тиигэжэ эдэ 10 американецууд Маккаренэй хархис хуулиин ёһоор бүридхэлдэ абтаха гээд захиралта үгтөө.

Юстициин министрэй эдэ аашанууд конституцяар хараалагдаһан эрхэ сүлөөе хамгаалхын түлөө тэмсэдэг хүнүүдтэ зорюулагдаһан харата муухай сохилто болоно гэжэ тэрэ мэдүүлгэ соонь заагдана.

Маккаренэй хуулиие хэрэглэхэ зорилготой энэ шэнэ һэдэлгые Америкын эрхэтэд буруушааха байха гээд мэдүүлгынь түгэсхэлдэ тэмдэглэгдэнэ.

Номгон океан шадар ядерна туршалгануудые США-гай хэжэ байһан тухай

НЬЮ-ЙОРК, июниин 4. (ТАСС). Холбоото Штадууд ракетын хүсөөр ядерна һомо табижа, газарһаа дээшэ ехэ үндэртэ, Номгон океанай Джонстон арал дээрэ мүнөөдэр тэһэлхэ гээд түсэблэһэн байгаа. Америкын информационно агентствонуудай мэдээсэһээр, ракетые табиһанай һүүлээр хэды минута ... рөөд байхада аюулгүйн ... най офицер тэрээниие ... һаа дохёо үгэжэ тэһэлбэ. ... луулэн табиха түхеэрэ... дутагдалтай байгаа бшуу... США-гай атомай хүсэ х... лэхэ тусхай комисси соно... Ингэжэ ядерна тэһэрэлт... лобогүй.

Африкын 19 гүрэнүүдэй табиһан эрилт...

НЬЮ-ЙОРК, июниин 3. (ТАСС). Африкын бэеэ даанги 19 гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй гурбан үдэрэй конференци Лагоста (Нигери) үсэгэлдэр дүүрэбэ. Родези, Ньясаленд гэдэг колонизаторнуудай бии болгоһон федерациие дары гарааха эрилтэ тэндэхи хүн зон табиһан юм. Тэрэ эрилтыень Африкын 18 гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй мини... нүүд нэгэн дуугаар дэмж...

Ассошиэйтед Пресс аг... ствын корреспондент Р... Линдсей гэгшын Лагоһа... дээсэһээр, олон хүн ... эрилтын ёһоор энэ фе... циие тараaха шиидх... конфедераци абаа.

Редакторай орло...
М. Н. НИМА...

Манай адрес, телефону...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. ТЕЛЕФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. редактора — 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной жизни ... пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности транспорта, информации —35-14, культуры и литературы и искусства—34-05, ... и рабселькоров—40-49, отдел переводов и корректоров — 35-95, бухгалтерия — 37-32. Для междугородных переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00891. Зак. № 3349.